

6.¹⁹⁹³

105. ÅRG.

Løssalg kr. 20

STAV OLAV

Jan Erik Rekdal, s. 3
Prolog ved Den katolske kirkes
150 års jubileum

Biskop Gerhard Schwenzer, s. 6
Festtale i Oslo Rådhus

Dokumentarfilm, s. 9
Sigrid Undset - et kvinneliv

Sr. Maria Nada av Inkarnasjonen OCD, s. 10
Kloster etter gammel oppskrift

Øivind Østang, s. 12
Merket som forener

Albania, s. 14
Tilbakeblikk og skjebner

ST. OLAV

I sannhet, det er verdig og rett
vår skyldighet og vår frelse at vi alltid og alle vegne
takker deg, Herre, hellige Fader,
allmektige, evige Gud.
Du har gjort oss til dine barn
ved å gi oss arvelodd med din enbårne Sønn.
I dag skjenker du oss Den Hellige Ånd,
og således fullbyrder du påskens mysterium.
I påskens første tid innviet denne Ånd
folkeslagene i kunnskapen om Gud
og forenet de ulike tungemål
i bekjennelsen av den ene tro.
Derfor jubler all jorden i overstrømmende påskeglede.
Også himlenes krefter og englenes makter
synger din herlighets pris
idet de alle dager istemmer:

Hellig, hellig, hellig er Herren, Hærskarenes Gud.
Himlene og jorden er fulle av din herlighet.
Hosanne i det høye!
Velsignet være han som kommer i Herrens navn.
Hosanne i det høye!

Prefasjon for pinsefesten

Prolog

ved Den katolske kirkes 150 års jubileum

7. mai 1993

3

Ved hjelp av Wergelands ord
føres Moderkirken inn igjen i norsk kirkelandskap,
opp gjennom dalene og over fjellene mot Nidaros -
ved Guds hjelp av en dikters ord
åpnes riket igjen for Romersk ritus,
for det gamle knefall, for kristentroens eldste stavelser,
de tidlige tegnene som vi aldri blir ferdig med å tyde

Gjenkjente poeten i de gamle symbolene
uttrykk i slekt med egne bilder:
begeistring for skaperverket
og troen på menneskets skaperkraft
lik Guds da han hvilte på den syvende dagen?
I Kristi legemsfest i den norske sommeren
- Guds prosesjon gjennom sin egen skapelse -
så han Gud - den første poet - som diktet mennesket

Wergeland er ennå ikke død våren 1843
og røkelsen kveiler seg igjen
i det grønne, norske vårlyset -
men gjennom de lange høstkveldene
der evighetslampen står tent
brer sykdommens mørke seg
innover mot det grønne dikterhertet,
sykdom og død stanses heller ikke ved tabernaklets røde lampe -
det er i diktet og døden troen tar form -

Omringet av sykdom og død fortsetter hjertet å slå
utsatt og tålmodig ligger også Kristi legeme
i den kalde kirken og venter -
like fryktsomt som en fugl i sitt rede
ruger bønner på troens egg -
like løst som hjertet hviler i kroppen
like løst ligger kirkens hellige rom på sin sten,
stenen bygningsmennene vraker og tiden ikke vil ha

med troens skjøre fortøyning
uten sikkerhetens forankring
ligger det hellige rom og vipper i vinden
som stjerten på en fugl før flukt -

Om kirkens troverdighet

Hva er det som gjør en kirke troverdig i folket? At det er samsvar mellom liv og lære, svarer biskop Georg Hille. Som straks tilføyer at "det er også avgjørende at kirken i ord og handling viser at den står sammen med dem som har det vondt. Jeg tror nok også at unødige stridigheter som virker fordømmende på folk, svekker

troverdigheten. Samtidig venter folk at kirken står for noe. En utvannet kirke mister respekten."

Hille minner om at kirken har måttet leve med spenninger, men at "vi må kunne leve med spenningene så lenge vi står sammen om sentrum - frelsen i Kristus."

VÅRT LAND

De sterke utspill

"Det bibeltro kristenfolk har utviklet en kultur som dyrker og forherliger de sterke utspill." Det er Frikirkerådets generalsekretær, Dag Nygård, som uttaler dette til bladet "Korsets seier". Nygård understreker at "denne kulturen kan hindre en språklig fornyelse som må til for å kommunisere med verden utenfor kristenheten".

4

skal aldri falle til ro, aldri helt finne tidens rytme
- selv i sin beste skrud blir ikke naglemerkene borte -
kjenner tilværelsens flyktighet som kald trekk mellom søylene
ligger på kant med alle andre rom som faller med murene,
blir ikke mindre hellig blant de utstøtte, i bakgatene,
tåler de besøkendes uro, deres stank og stønn -
hellige rom tar mange former -
det er også katedralens storhet, at den favner dem alle -
kirkens hellige rom er møtet mellom slott og slum

Hjertet har ikke annet å hvile seg mot
enn den foraktede kroppen
kirken har ikke annet enn stenen som vrakes
begge bærer de i seg den samme evige, brennende ild -
om lyset fra denne ilden lett blir skjult,
faller det alltid et skjær over den som bærer den i seg -
jo mørkere mørket gjør seg, desto klarere blir dette lysskjær -
lysskjæret fra bønner i våre kropp, kroppens lysskjær i kirkerommet
er innhyllet av forgjengelighet og død

Kroppen og kirkerommet står i livet som glødende ovner
men også mellom glørne i disse ovnene fins et mørke
et mørke som vil kjennes ved lyset
som er lett antennelig og brennbart,
et mørke som gjerne bøyer seg i sin ytterste ensomhet
så det til slutt ligger rødglødende i bønn -
den bønner vi alle bærer i oss
den som ikke kommer fra oss
men fra fyrbøteren selv -
- der Gud har tatt plass nede i maskinrommets mørke

den som bøyer seg i bønn, bærer en hvelving
og blir selv et hellig rom -
av bønner oppflammet ethvert lønnkammer,
ethvert hellig rom er antent av bønnens flammer, av mørkets glør -
dét er enhver kirkes jubel og jubilé: å være antent slik,
utsatt, på kant med tiden og det etablerte,
vippende som en fugelstjert, hellig og ufullkommen

Jan Erik Rekdal

Fremgangsteologien: for de sunne og friske

"Fremgangsteologien er for de ressurssterke, de sunne og friske, de som får livet til å fungere på en noenlunde bra måte." Det er generalsekretær Ole Abel Sveen i Det Vestlandske Indremisjonsforbund som sier dette. "Når de kirkelige prøvelser kommer, da blir det vanskelig. Når de love-

de resultater uteblir, kommer skuffelsen, fortvilelsen og det som verre er. De mange sjelesorgeeksempler vitner om stor nød når en måtte erkjenne at 'troen ikke var sterk nok til å ta imot den helbredelse som tilhørte dem'.

Sannelig er Jesu ord aktuelle også i dag: 'Salige er de som ikke ser, men likevel tror.'

Økumenisk perspektiv

"Svenskene slår oss i økumenikk," skriver Øivind Østang i "Kirke og Kultur". "Det kan komme som en overraskelse på kretser i Den norske kirke, men det får våge seg: Når kristenhetens største kirke, Den romersk-katolske, oppsummerer sine kontakter til Nordens lutherske kirker i de senere år, ser den først og fremst Den svenske kirke. Først et stykke bak i køen dukker Den norske kirke opp som økumenisk sideaktør, sett fra Vatikanet."

150-årsjubileet: Fest i Oslos storstue

5

Informativt og oppløftende, vakkert og verdig men uhyttidlig. Slik kan man oppsummere jubileumsmøtet i Oslo Rådhus den 7. mai der den katolske kirke var gjester i Oslo kommunes storstue. Jan Erik Rekdals poetiske prolog løftet hjertene og anga tonen. Og Lars Roar Langslet veiledet lunt og sikkert gjennom et rikholdig program med foredrag og hilsmingstaler rammet inn og akkompagnert av norsk musikk av edelt merke - Eivind Groven og Øistein Sommereldt, Geirr Tveitt og Edvard Grieg - i varm og sjarmerende tolkning ved sopranen Frøydis Klausberger, fløytisten Finn Henry Olsen og pianisten Wolfgang Plagge.

Ordfører Anne-Marit Sæbønes understreket i sitt velkommen den viktige brobygging mellom nasjoner og kulturer som den katolske kirke står for i vårt land, "et arbeid det er stort behov for i dag". Og roste katolikkenes "villighet til samarbeid på tvers av ulike grense", og nevnte spesielt katolske initiativer som Francis-kushjelpen og Caritas. "Åpent og utvidet samarbeid over trosgrensene" er ordførerens personlige ønske for fremtiden.

Biskop Gerhard Schwenzer takket for Oslo kommunes gjestfrihet, og rettet en spesiell takk til biskop Andreas Aarflot for at katolikkenes fikk låne Oslos lutherske domkirke til festmesse. Biskopens jubileumstale er gjengitt i sin helhet annetsteds i dette nummer av bladet. Den tale Knut Eggen holdt vil man også finne referert, mens de øvrige katolske foredrag, biskop John W. Grans "Tilbakeblikk på 150 år" og sr. Else Britt Nil-sens "Søstre, sykehus og skoler" om ordenssøstrenes innsats i vårt land, "et av de vakreste og viktigste kapit-

ler i kirkens historie", som Lars Roar Langslet sa i sin introduksjon - vil komme i senere numre.

Kirke- og undervisningsminister Gudmund Hernes hilste fra den norske regjering, og opplyste at "en gave er under hugging ved Nidarosdomens restaureringsverksted", men ville ikke røpe mer om den "håndfaste gaven" enn at den er "en stein, tatt ut for å restaurere dommen", men at det vel sa sitt. Ministeren nevnte den norske skoles lange tilknytning til den katolske: norsk skoles fødsel var i 1031 da vårt lands første "scola cantorum" sang ved den høytidelige gravferd for helgenkongen Olav på stedet der dommen senere ble reist. Han noterte at "det var tungt å reformere kirken her i landet på 1500-tallet", og at den redsel for dem som tenkte annerledes, som etablerte seg i Europa etter reformasjonen, etterhvert måtte vike; parallelt med fremveksten av den politiske frihet vokste behovet for religiøs frihet. "Gradvis har angsten for hverandre veket for kjennskap til hverandre, markeringens behovet har avtatt, behovet for fellesskap tiltatt". Som ung hadde Hernes vanket i Katolsk Forum i Trondheim og også hatt mer uformell kontakt med det katolske miljø omkring pater Olav Müller, så det var med "respekt i hjertet og adskillig personlig varme" han hadde den glede å hilse på regjeringens vegne.

"Det er en ære og en glede å få bringe en hilsen fra en søsterkirke," sa biskop Andreas Aarflot i sin hilsen. Han viste til at den katolske kirke har en ubrudt tradisjon, "i et lengre og dypere perspektiv", enn Den norske kirke, men minnet om at "også den lutherske kirke i vårt land, *ecclesia catholica reformata*, fører

sine røtter tilbake til 1030. Begge to fremstår i dag som grener på det samme tre," sa Aarflot og understreket samtidig hvor viktig det er å se fremover og "synliggjøre vår felles tro og vårt felles oppdrag". Han mente det var all grunn til glede "over den apostoliske arv og den bibelske respekt for etiske normer som den katolske kirke står for" og "dens sjelsesørgerske grep om hjertene". Den norske kirkes gave i anledning jubileet, en utgave av Olavsbibelen, har klar symbolverdi på flere plan - mye av billedmaterialet er fra den tid kirken var udelt i vårt land.

Generalsekretær i Norges Frikirkerråd, Dag Nygård, mente katolikkenes "har vært inspirasjon til et enestående diakonalt engasjement," og særlig "vist vilje og evne" til å møte de mange 'fremmede' som er kommet til vårt land de siste tiårene, "i Kristi ånd og på en måte som er et forbilde for samfunnet som helhet". Ferske tall, servert av biskop Schwenzer, om dagens katolske nærvær tyder på, sa Nygård, at "det vel må en *foto finish* til mellom den katolske kirke og pinsebevegelsen for å se hvem som er størst," og tilføyde - med et smil og til allmenn munterhet hos den lydhøre forsamling - "jeg vet ikke helt om jeg som pinsevevner skal si halluleluja for det!"

En oppløftet og festtemt forsamling fulgte biskop Schwenzers invitasjon - på ordførers vegne - til forfriskninger i festlokalene i Rådhusets 2. etasje. Med i følget var bl.a. Tromsøs biskop Gerhard Göbel og den apostoliske vikar for Trondheim stift, Georg Müller, samt innbudte representanter for de ledende organer i Den norske kirke og for et bredt spekter av norsk kristenliv. ●

Konge og statsminister med på feiringen

Ordenssøstrene fylte godt opp i koret i Oslo Domkirke under jubileumsmessen den 8. mai - høydepunktet, så langt, under 150-årsmarkeringen for den katolske kirkes gjenetablering i vårt land. Søstrene, som var plassert mellom høyalteret og det provisoriske alteret som var reist i kirkens kors, var de første til å reise seg da hans Majestet Kong Harald, Den norske kirkes overhode, kom inn i kirken for å være med

på den første katolske messe i Domkirken. Også statsminister Gro Harlem Brundtland var til stede - og selvsagt Oslos lutherske biskop, Andreas Aarflot, som velvillig hadde stilt kirken til disposisjon.

Biskop Gerhard Scvhwenzer holdt dagens preken og var hovedcelebrant i spissen for størsteparten av den katolske geistlighet i vårt land i en høytidelig messe med norske salmer, et internasjonalt lite opptog med offergaver - brød og vin, frukt og blomster - og credo sunget på latin.

I den gode økumenikkens ånd "For Norges Frikirkeråd er det viktig at administrasjonen av lov om trdomssamfunn overføres fra Justis- og Politidepartementet til Kirke, utdannings- og forskningsdepartementet," sier redaktør Jon Magne Lund i "Budbringeren" (Frikirken).

6 Biskop Gerhard Schwenzers tale i Oslo Rådhus

Jubileer gir anledning til å tenke etter, se hva som har vært og hva som kommer; anledning til å stanse og dvele ved forhold som ellers hadde gått upåaktet hen.

Ved dette jubileet er det blant annet ordenssøstrenes innsats vi ønsker å fokusere på. En vesentlig årsak til at moderkirken i en møysommelig og stillferdig prosess fikk slå rot i norsk jord igjen, var våre søstres oppofrende arbeid. De har undervist barna og bar og var kirken innad. Men fremfor noen var de kirkens ansikt utad, dens tyngdepunkt og spydspiss inn i det norske samfunn. Ikke bare for Kirken var de uvurderlige; deres betydning for oppbyggingen av norsk helsevesen kan vi neppe verdsette nok.

Vi ser slutten på en epoke som ikke kan forbigås i taushet, men heller løftes frem i lyset slik at søstrenes innsats kan stå som et eksempel for ny satsing der dagens samfunn trenger oss. Dominikanerinnen Else-Britt Nilsen kommer i sitt foredrag her i kveld til å belyse søstrenes arbeid gjennom de siste 150 år.

Sommeren 1842, året før Den katolske kirke kom tilbake til Norge, foregikk en barsedåp hjemme hos den franske ambassadøren i Christiania. Ved dette høvet forfattet de 33 tilstedeværende voksne katolikker en petisjon til kongen om å få lov til å opprette en egen menighet i Norges hovedstad. De som undertegnet søknaden, var alle utlendinger av uensartet nasjonal og

sosial bakgrunn.

Før kongen imøtekom ansøkingen, ba han forskjellige kirkelige og verdslige instanser om deres mening. De som tilkjennegav frykt for at pavekirken skulle gjøre store innhugg i den norske befolkning, tok feil. Katolikkene forble *une quantité négligeable*, som det heter, et forsvinnende mindretall. Året 1900 var man kommet opp til ca. 2.000, og ved feiringen av 100-årsjubileet telte man drøye 3.000 medlemmer.

Frem til midten av 1970-årene fikk Kirken et klarere norsk preg. Innvandrenes barn og barnebarn anså seg som norske. Konvertittene var en voksende gruppe. Flere norske prester og søstre kom til. I 1975 var det mulig å oppfatte Den katolske kirke i Norge som overveiende norsk.

Denne situasjon er radikalt forandret. I dag har de fleste menigheter i vårt bispedømme et klart flertall av første generasjons innvandrere og flyktninger. De første som kunne telles i tusener, var vietnameserne fra 1975 av. Men den største gruppen dannes av chilenerne. En nesten uoverkommelig vanskelighet for dem som er kommet til landet i voksen alder, er å delta i gudstjenester på norsk. Sjelesorgen blant flyktninger og innvandrere er

hovedoppgaven for flere av våre prester.

På tyve år er antallet registrerte katolikker i Norge blitt tredoblet, fra vel 10.000 i 1972 til over 14.000 i 1980 til 32.000 ved siste årsskifte. I tillegg kommer et stort antall ikke-registrerte katolikker, antakelig mellom 15.000 og 20.000.

"Den katolske kirke - en verdenskirke i miniatyr", under dette mottoet presenterte Den katolske kirke i Norge seg for offentligheten i forbindelse med pavebesøket i 1989. I dag, fire år senere, svarer karakteristikken fortsatt til virkeligheten.

I de fleste av våre menigheter er de norskfødte i mindretall blant de praktiserende katolikker, noen steder dreier det seg til og med om en svært liten minoritet. Hvis man skal snakke om integrering av utenlandske katolikker blant norske, så er dette for tiden nærmest umulig. Det kjennes ikke eksempler på at et mangslunget flertall kan integreres i et mindretall. Det som foregår nå, er en amalgameringsprosess som fører til noe nytt. Prosessen lar seg vanskelig styre utenfra. De enkelte elementer prøver å følge sine egne lover. Allikevel skimter vi et fremtidig fellesskap hvor Pinseånden igjen bryter ned stengslene mellom nasjonene, og hvor alle får berike hverandre.

Hva ser så Den katolske kirke i Norge som sine hovedoppgaver? La meg i korthet peke på tre mål, som innbyrdes er uløselig knyttet sammen: vekst innad, forkynnelse utad og økumenisk samarbeid.

Han minner om at "frikirkene er kirkesamfunn og hører ikke hjemme i kriminalomsorgen! I den gode økumenikkens ånd forventer vi at Bispemøtet, Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet bearbeider flaskehalsen - ekspedisjonssjef Fisknes - så dette blir gjennomført."

Adjektiv- eller verbkristendom?

Ordet 'kristen' liker jeg ikke noe særlig, 'kristen' er blitt et kallenavn man plasserer fritt, som reklame," sier Naturvernforbundets generalsekretær, Dag Hareide, i en samtale med "Misjonstidende". "Skoler kaller seg kristne, til og med partier. Kan-skje det også finne kristne maskingevær?

Slik adjektivkristendom møtes dessuten ofte med fordommer: De kristne tror seg være moralsk bedre enn andre.

Da har jeg mer sans for verbkristendom. å følge Jesus er å leve, elske, håpe, lide . . . å gå veien. Derfor vil jeg følge Jesus. Som disippel, en som går veien."

7

Vekst innad betyr at kirken mer og mer blir det den skal være: et fellesskap rundt sin Herre og Messias Jesus Kristus. Med ham og ved ham og i ham skal hver og en av oss ta imot de utfordringer han gir oss, nemlig å fylle vår plass i fellesskapet, å være et levende lem på legemet for således å danne et mangfold av ulike evner og ressur-

ser som alle inngår i enheten; å se til at vi bevarer troen ved at den går videre, og det ikke bare med ord, men fremfor alt ved en overbevisende livsførsel.

Dette bringer oss over til det andre målet, forkynnelsen utad som i første rekke bør være en frukt av vårt eksempel i kraft av vår vekst innad. Forkynnelsen vil også foregå

med ord, og berører da gjerne et område som vekker spenning mellom kirkesamfunnene. Men som vi alle vet: Den kristne kirke er og må være misjonerende. Vi står under Herrens befaling, og unndrar vi oss den, begrenser vi samtidig vår vekst innad.

Kirkesamfunnene har dels forskjellige preg, og vi kan i noen grad si at de utfyller hverandre, slik at misjon ikke burde tilsi konkurranse. Men dette skaper likevel et problem: Ikke minst av utenforstående kan kristendommen oppfattes som et varehus hvor man velger det produktet man synes smaker best, og hvor den får størst omsetning som snakker varmest til fordel for sitt tilbud!

Dette fører oss videre til vårt tredje mål: økumenisk samarbeid. Som Guds barn er vi satt til å være verdens lys og jordens salt, surdeigen som gjennomsyrer samfunnet, ikke ved å strebe etter politisk makt eller innflytelse, men ved å vise sann menneskelighet. Ved å slå bro over etniske, kulturelle og sosiale kløfter. Ved å forsone der hvor mennesker ligger i innbyrdes strid. Ved å trøste og gi nytt mot, ved å hjelpe der andre ikke finner den rette vei, der hvor noen er i fare for å bryte sammen under et åk som er for tungt, eller en smertefull og ensom lidelse. Vi som er kirke, skal også lete etter det gode som finnes i våre omgivelser. Vi skal verne om det og la det vokse frem, fordi alt som er godt og edelt stammer fra Gud. - Med slike felles mål er vi nødt til å samarbeide i stedet for å konkurrere.

Møtes rabbineren og paven?

Et møte utpå høsten mellom Israels "stor-rabbiner", Israel Lou, og pave Johannes Paul II synes ikke umulig - det vil i tilfelle bli et svært historisk møte. Rykter har versert en stund og fikk ytterligere næring da Lou nylig uttalte til det israelske nyhetsbyrået ITIM at et slikt møte "ville være av grunnleggende betydning for å få i gang

en dialog med andre monoteistiske religioner". Rabbiner Lou er leder for Ashkenazy-jødene som har bakgrunn i Øst-Europa, og et eventuelt møte mellom ham og paven vil støte på motstand fra ortodokse jøder.

Det er ennå ikke opprettet diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og staten Israel. Det vanskeligste spørsmålet i forholdet mellom de to parter er status for

byen Jerusalem. Vatikanet har tidligere foreslått at byen bør beskyttes ved et internasjonalt charter på grunn av den sentrale stilling den har i verdens tre store monoteistiske religioner. Et annet sårt punkt er de små kristne områdene i Israel som klaget over at israelsk administrasjon og lovverk legger vanskeligheter i veien for dem.

8

Våre felles oppgaver møtes av en virkelighet som har endret seg radikalt over få år. Vi ser at fundamentet vårt samfunn har vært tuftet på, er i ferd med å gå tapt. Verdigrunnlaget smuldrer bort. Kristne normer og begreper er ikke bare i stigende grad fremmede for store deler av vårt folk. De er blitt uønskede og til dels også i strid med allmenn oppfatning. I en slik situasjon trenger vi hverandre; vi har hverken lov eller råd til å stå splittet, til å unnlate å samarbeide.

Men kravet om økumenisk fellesskap går dypere. Virkeligheten er at vi ikke lever i henhold til Kristi vilje om at vi alle skal være ett, for at verden skal tro. Vi er blitt vant til at det finnes forskjellige kirkesamfunn. Men la meg understreke: Denne situasjonen er ikke normal! I troskap mot vår Herre kan vi ikke la være å anstrenge oss daglig for at vi igjen skal bli den ene og udelte Kirken Han ville vi skulle være, og slik bli udelt troverdig i verden. La det være mange rom, men ett hus, la det bli forsonet enhet.

Om den første kristne menighet ble det sagt: "Se, hvor de elsker hverandre." Det er mitt ønske for dette jubileumsår at vi mer og mer, ved Herrens nåde, blir et tiltrekkende fellesskap hvor alle finner sin plass og lever i fred med hverandre.

India: vold og den indre terrorisme

"I lengre tid har vårt land fått erfare terrorismens svøpe," skrev pater John Vallamattam, redaktør for det indiske katolske magasinet *Indian Currents*, på lederplass nylig. "For ti år siden begynte terroristanslagene mot uskyldige bussreisende og andre veifarende i Champal-dalen, folk ble truet og slått, til tider også slått ihjel, så spredte volden seg til togene. . . så kom gjengene som overfaller folk for pengenes skyld. . . og nå nylig bombingene i Dehli og Bombay som det foreløpige klimaks i voldsspiralen"

Redaktøren roser det offentlige og folk generelt for helhjertet innsats "straks det er mistanke om at noe er i gjære", ønsker lykke til videre "med det preventive arbeidet" når det gjelder terroristtrusselen for så å gå over til sitt egentlige anliggende:

"På dette tidspunkt vil vi rette søkelyset mot en parallell trussel som er like ille og ikke mindre farlig. Det er trusselen fra 'den indre fiende', det vil si de terrorister som sitter i regjeringskontorer og offentlige institusjoner. Det er nemlig langt fra noe unntak i vårt land at til dels store pengesummer på ymse måter trues og presses ut av folk i forbindelse med høyst legitime offentlige tjenester som skulle være tilgjengelige for alle, og som skulle være ren rutine i vårt samfunn. Og denne utpressingen synes bare å tilta.

Jeg kommer fra en delstat hvor avisene gjentatte ganger har fordømt denslags virksomhet - noe som fikk meg til å tro at min hjemstat rangerte

svært så høyt oppe på korrupsjonslisten. Erfaring viser imidlertid at jeg nok tok sørgelig feil. En høyt plassert og velinformert tjenestemann understreket nylig overfor meg at korrupsjonen er om mulig verre i nord enn i sør. Her i nord er det ingen fremdrift i noen sak uten penger som pådriver. Forkortelsen UP er på folkemunne omskrevet til "you pay". Det rapporteres at i Vest-Bengal kommer man ingen vei med en sak uten et minimumsbidrag til regjeringspartiet. Ofte varierer bidraget, alt etter sakens størrelse.

Det er nå gått opp for meg hvorfor mang en college-rektor har kommet tilbake med uforrettet sak etter en kostbar og tidkrevende reise til f.eks. University Grant Commission.

Ifølge velinformerte kilder kan penger flytte fjell, og i visse departementer er det kun penger som får en sak flyttet ut av arkivene.

Det er slikt som får oss til å føle at det er 'terrorister på innsiden': Deres våpen er signaturpennen, og bombene er de mange hindringer som legges i veien med det for øye å presse folk for penger. Ofrene er stort sett de uvitende og uskyldige.

Det er vårt ønske og håp", noterer pater Vallamattam avslutningsvis, "at regjeringen og allmennheten for alvor går inn for å forsvare landets borgere mot denne form for terrorisme som utøves nettopp av dem som kaller seg folkets tjenere, det vil si av folk som har forpliktet seg på landets motto som lyder: *service before self.*"

Det forlyder at det har vært kontakt mellom erkebiskop Jean-Louis Tauran fra Vatikanets utenrikskontor og det israelske utenriksdepartement. Ifølge ITIM skal det også ha vært direkte kontakt mellom rabbiner Lou og pave Johannes Paul. Et sannsynlig tidspunkt for et evt. møte vil være under den inter-konfesjonelle kongressen som skal finne sted i Roma i september.

CATHOLIC HERALD

Vendepunkt i Polen?

"Minnehøytidelighetene nylig ved 50-årsmarkeringen for oppstanden i Warszawa-ghettoen var muligens et viktig vendepunkt i de polsk-jødiske forbindelser," noterer "Christ in der Gegenwart". Både paven og de polske biskoper fordømte klart den folkelige polske anti-semittisme. En svært beveget jødisk-kristen gudstjeneste fant sted i Warszawas synagoge, og på Peterplassen i Roma kalte paven utryddelsen av jødene for "en uhørt forbrytelse".

Ifølge "Catholic Herald" ba lederen for de polske biskopers kommisjon for dialog med jødene, erkebiskop Henryk Muszynski av Gniezno, i et opprop landets katolske menigheter om å benytte 50-årsminnet til ettertanke omkring "det store offer fra en generasjon som ikke burde ha gått tapt". Han minnet også om "den etniske rensingen" og voldsepidemien i eks-Jugoslavia, og pekte på at Europa på nytt møter "krigens og hatets ofre".

Dokumentarfilmen om: Sigrid Undset - et kvinneliv 9

Den 20. april inviterte Utenriksdepartementet til premiere på dokumentarfilmen om Sigrid Undset. Filmen fikk en svært god mottagelse. Den fikk omtalen "poetisk, vakker og krevende".

Den unge filmskaperen *Maria Fuglevaag Warsinski*, som bl.a. har utdannelse fra en velrenommert filmskole i Polen, høstet mange lovord for sitt verk, og hun har virkelig for tjent dem. Til pressen har Maria Warsinski sagt at det har vært lærerikt å gå inn i den norske kulturen og litteraturhistorien, inn i Sigrid Undsets samtid og i norsk middelalderkultur. Hun understreket også det lærerike i å stifte bekjentskap med det katolske Norge. Alt dette viser hvor europeisk Norge har vært. Slik er filmen relevant i dag, sa Maria Warsinski.

Denne filmen hører med i en "filmpakke" innen prosjektet *Norges-profil*, som skal markedsføre Norge i utlandet, ikke minst før OL. Utenriksdepartementet bruker noen millioner norske kroner på pakkens tre filmer: Undset-filmen, en film om kvinnene i norsk politikk og en om norsk arkitektur og design. Prosjektet er et samarbeid mellom UD, NRK, NORTRA, LOOC og Norges eksportråd. NRK kommer også til å bidra med egne produksjoner. Undset-filmen, som er laget i en norsk og en engelsk versjon, vil antakelig bli vist i internasjonale sammenhenger, som f.eks. TV-messen i Cannes og ved filmfestivalene i Krakow, Oberhausen og Marseille. Den vil også bli distribuert til de videregående skoler.

Det er Sigrid Undsets liv filmskaperen ruller opp for oss. Vi får små

glimt av den unge piken med kunstnerdrømmen. Men ingen blir født med full innsikt i sin egen begavelses omfang og retning. Den unge Sigrids usikkerhet skildres - en usikkerhet som ikke just ble mindre ved forlagskonsulentens uttalelse om at Sigrid fikk gi seg med middelalderromaner, dem dugde hun jo slett ikke til. Med forsiktig nennsomhet nærmer Maria W. seg de harde og vonde sidene ved Sigrid Undsets liv, sykdom og død, samlivsbrudd, sønnen som faller i krigen og datterens sykdom. Det leses fra middelalderverkene, fra samtidsromanene og fra brev og artikler. Vi møter kunstneren og moren Sigrid Undset og den politisk klartseende polemiker, som la seg ut med Knut Hamsun om fascismen og nazismen i Europa. Vi får også glimt av styrken i Sigrid Undsets nøkterne og virkelighetsnære livsoppfatning.

Maria Warsinski synes litt sky ved den katolske Undset, tilskueren får ikke være med særlig langt inn i det religiøse rom. Men kanskje er det best slik: 50 minutter stod til rådighet, og det er meget hun vil fortelle seerne om den eldre kunstnerens liv. En lengre dveling ved konversjonen og en dypere graving i motivene for den, ville ha måttet føre til utelatelser av annet stoff og dermed gått ut over helheten. Jeg tror Maria W. med sine 27 år har foretatt kloke og modne valg. Bildene veksler på en finstemt

måte mellom sort-hvite "stills" og moderne farvefilm.

"Vet du hva det største ved dette er, mamma," sa min 22-årige datter da vi sammen gikk ut av kinolokalet, "Det er at alle tilskuerne som går ut nå, opplever at de har sett en film. Hun må være en stor kunstner, Maria Fuglevåg Warsinski. Hvordan iallverden fikk hun det til? For strengt tatt har vi jo bare sett en lang rekke gulfede fotos, noen filmede malerier, noe samtaler med slektningene til Undset og Svarstad og noen fotogene glimt av Bjerkebak, samt opplesninger fra verk og brev. Dette vet jeg jo, og likevel er jeg villig til å sverge på at jeg har sett en ordentlig og helhetlig film. Hvordan fikk Maria det til!" Mamma kunne bare si seg enig og dele undringen.

Og glede seg over de fine valg av musikk. Maria W. lar Hildegard von Bingens (1098-1179) sengregorianiske toner lede seerne inn i Kirken. Det var Hildegards hyldningsdikt til den hellige Eucharius vi fikk høre. (Teksten har denne anmelder en gang oversatt:)

O Eucharius, du har vandret gledens vei
for du holdt stand sammen med Guds sønn,
Ham har du berørt og undrene
Han gjorde har du skuet.

(O Euchari, in laete via ambulisti,
ubi cum Filio Dei mansiste,
illum tangendo et miracula eius
quae facit videndo)

Grete Børsand Heyerdahl

Kutt ut slik ordbruk!

Ifølge den evangeliske biskopen i Bayern, Johannes Hanselmann, er forholdet mellom den katolske og den evangeliske kirke preget av "et godt puff fremover". Det er feil å snakke om "økumenisk istid", slik mange gjør, sier biskop Hanselmann, og han ber evangeliske kristne om å kvitte seg med slik ordbruk.

CHRIST IN DER GEGENWART

Hittil ingen bedring!

Vel to år etter president Idriss Debys makt- overtagelse i Tschad forekommer det fremdeles store brudd på menneskerettighetene. En Amnesty rapport avslører hundrevis av tilfeller av henrettelser uten lov og dom, fengsling og tortur. Amnesty påtaler at hæren, som er medansvarlig for terroren, får støtte fra bl.a. USA og Frankrike som ser den som en buffer mot Libyas statssjef Gaddafi.

CHRIST IN DER GEGENWART

Katolsk domkirke i Novosibirsk

Selv om stadig flere av de tyskere som, sammen med polakker og litauere, utgjør størstedelen av den katolske befolkning i Sibir, utvandrer til Vesten, ble det nylig lagt ned grunnsten til en ny katolsk bispekirke i byen Novosibirsk. Ved grunnstensnedleggelsen, der den pavelige nuntius i Moskva var til stede, sa biskop Josef

Kloster etter gammel oppskrift

Det er ikke nytt i Norge å bygge kloster. Det gjorde man første gang for 900 år siden. Nytt er det heller ikke å bygge kloster i Tromsø. Elisabethsøstrene har gjort det to ganger allerede, i 1923-24 og i 1976. Men det er nytt å bygge kloster i Norge for uskodde karmelittnonner.

De fleste klosterbygg her i landet etter kirkens tilbakekomst for 150 år siden er reist av ordenssøstre som har kombinert sitt klosterliv med barmhjertighetsarbeid og apostolisk virksomhet. Byggene har hatt dobbelt funksjon. Elisabethsøstrenes kloster i Tromsø var samtidig hospital hvor søstrene hadde sin arbeidsplass. Denne modellen har gått igjen, men slik at det kan være skole eller barnehage eller annet istedenfor hospital. Virksomhetens

art og tilgangen på søstre har vært bestemmende faktorer for klosterbyggene.

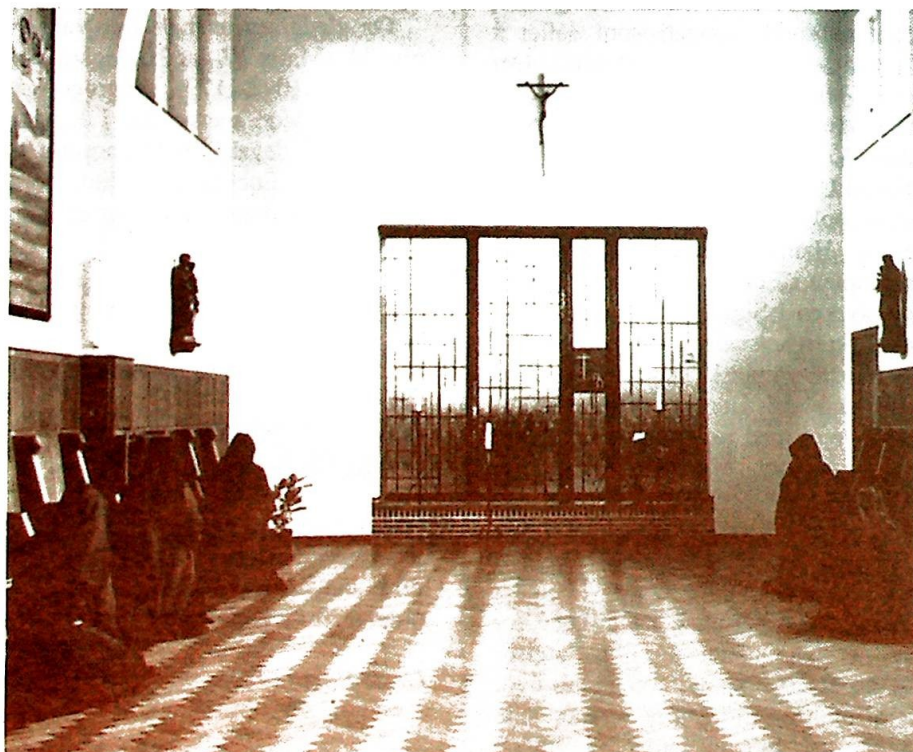
De uskodde karmelittnonnene representerer en annen tradisjon, den monastiske. Deres kall og oppgave er bønn og offer, ikke kirkelig eller sosial aktivitet. Sitt særpreg har de fått gjennom St.Teresa av Avilas eksempel og forskrifter. Hun er deres Hellige Mor, som reformerte ordenen på 1500-tallet og grunnla de første klostre. I hennes

ånd og etter hennes konstitusjoner har de levd i over 400 år, og de gjør det fremdeles. Arven fra henne omfatter bestemmelser som må tas i betraktning ved planlegging av klosterbygg.

Det nye klostret som skal bygges i Tromsø, har med andre ord en grunnmodell fra 1500-tallet å gå ut fra, med prinsipper som ikke kan fravikes. St.Terasas søstre skulle leve sammen som en familie. Alle skulle kjenne hverandre og ha omsorg for hverandre. Derfor måtte antall søstre i hvert kloster begrenses. Når det er blitt 21, må man begynne å forberede en ny fundasjon, mens man øker tallet til 25. Flere er det ikke lov å ta inn før deling av kommuniteten er bestemt og en ny grunnleggelse er nær forstående. Andre ordener har hatt 100 og mer i samme kloster.

Nonnens kor er det mest brukte rom. Her er de sammen til gudstjeneste og bønn like mange timer pr. uke som kolleger på en vanlig arbeidsplass. Alle skal ha rom til å knele rett bak hverandre i to rekker med ansiktet vendt mot alteret, som befinner seg i presbyteriet på andre siden av et gitter. Fra koret går man i prosesjon til spisesalen, refektoriet, som bør ligge i passe avstand og på samme gulv. Den skal innredes etter et bestemt mønster som gir anledning til å praktisere bestemte seremonier.

Mest iøynefallende for folk utenfra er nonnens klausur. Det betyr at de har et avgrenset område hvor de oppholder seg. Dette er markert ved en fysisk sperre, en mur, en vegg eller et gitter. Uten i spesielle tilfeller og med spesiell tillatelse

Koret i Karmelklosteret i Mehagne-Chénée.

Tyve år forsinket

Endelig er messebøker på morsmålet tilgjengelige for menighetene i Vietnam - tyve år forsinket. Hittil har politiske og økonomiske problemer hindret trykking og utsendelse av "etterkonsiliære" gudstjenestebøker. Nå foreligger de i 6.000 eksemplarer fra et trykkeri i Ho-Chi-Minh-byen, det tidligere Saigon. Trykkeriet tilhørte tidligere kirken, men ble ekspropriert i 1975.

CHRIST IN DER GEGENWART

Werth at dette ikke var noen "utfordring" til den russisk-ortodokse kirke", og at man må komme over det "fremmedgjørende og ukjærlige forholdet" mellom katolikker og ortodokse.

Grunnsteinen til den nye kirken stammer fra Peters grav i Roma og var blitt vigslt av paven selv.

CHRIST IN DER GEGENWART

Mer enn to tusen språk

Hvor mange språk er Bibelen, eller deler av den, oversatt til? 2009 språk kan Det Norske Bibelselskap notere. Det betyr at nærmere 90% av jordens befolkning kan nås med evangeliet. Nye språk som kom til i fjor, er bl.a. kirgizisk, tadjik og uzbekisk - folkegrupper i Sentral-Asia i den tidligere Sovjetunionen.

NYTT OM BIBELEN

Glade, men trangbodde søstre i Karmelklosteret i Tromsø.

og først og fremst om Guds ledelse og velsignelse.

Nonnene i Tromsø er nå kommet så langt at de har fått en praktfull tomt som er kjøpt og betalt. Arealet er stort nok for både mosjon og hagebruk, hønseshus og kirkegård. De har fått en arkitekt som vet hvordan han skal få forberedelsene gjort på kortest mulig tid. Snart vil alt være klart for byggemelding.

Nå er det økonomiske midler det står på. Nonnene appellerer til alle troende: Be for oss, at Herren skal sende de midler vi trenger for å komme i gang med nybygget i år, og få det ferdig til innflytting neste år!

Sr. Maria Nada av
Inkarnasjonen, OCD.

går ikke nonnene ut av det klaustret område, og andre slipper ikke inn. Alle klostre som følger den monastiske tradisjon, har klausurbestemmelser, men ingen steder er reglene for inngang og utgang strengere enn hos de uskodde karmelittnonnene. De går sjelden ut, og nesten bare av helsemessige grunner.

For å møte andre mennesker, har nonnene taleværelser med to avdelinger som er adskilt med et gitter. De trenger et stort taleværelse for møtevirksomhet og feiring av større begivenheter, og flere små for personlige samtaler. Nonnenes kall er ikke bare å be selv. De skal være et

vitnesbyrd for verden om bønnens makt, de skal oppmuntre andre til å be og gi dem rettleiding om bønn. Alle inviteres til å komme og delta i gudstjenester og andakter, og til å be sammen med nonnene. Det er nødvendig å ha et kapell utenfor klausuren, og det trengs gjesteværelser for tilreisende.

Det er normalt at karmelittnonner som andre søstre grunnlegger et kloster i et alminnelig bolighus, inntil de får reist et nybygg hvor de kan praktisere sin regel fullt ut. Som første skritt tar de opp sitt behov for et permanent klosteranlegg som fast bønneemne. De ber om tomt, om penger, om hjelpere,

Enkleste og sikreste veien
til hellighet er å
forsvinne i bakgrunnen,
inn i hverdagslivets
rutinegjøremål.

Thomas Merton

Karmelsøstrene flytter fra Auschwitz
Samtidig med at tusenvis av jøder nylig
mintes oppstanden i Warszawa-ghettoen,
bekjentgjorde paven at skjebnen for kar-
melsøstrenes kloster i Auschwitz, som
lenge har vært et stridens eple, nå er ende-
lig avgjort. Paven har bedt de 14 søstre
om å flytte ut fra den tidligere konsentra-
sjonsleirens område, som forutsatt i en
internasjonal avtale fra 1987. Jødiske
ledere hadde truet med å boikotte seremo-
nier i forbindelse med 50-årsminnet på
grunn av klosteret.

Striden omkring klosteret tok til da søs-
trene flyttet inn i bygninger som bl.a. var
blitt brukt som lager for "syklon B gas-
sen" som ble brukt i gasskamrene. Mange
jøder følte opprettelsen av klosteret som en
"inntrengning" på det som for dem er det
mest symbolske monument over Holocaust.
Søstrenes tanke var å opprette et kloster i
soningens og forsoningens ånd.

Det står søstrene fritt om de vil flytte
tilbake til sine respektive klostre eller til et

nytt senter utenfor det tidligere leirområ-
det, heter det i pavens brev. I en kommentar
til saken sier den lokale biskop,
Tadeusz Rakoczy, at pavens brev er det siste
og avgjørende ord i saken, og at søstre-
ne vil rette seg etter det. Samtidig kritise-
rer han de katolske forhandlere som i 1987
gikk med på det jødiske krav om at søstre-
ne skulle flytte. Han mener avgjørelsen
burde vært overlatt til karmelitterinnene
selv.

CATHOLIC HERALD

12 På gjesteplass: Merket som forener

Det finnes et merke som forener Norges kirke og Norges folk. Det er kommet til oss fra seklene da Kirken ennå var én i landet. Det brukes av den kirke som ble tilbake da kongen splittet Kirken, og av den kirke som vendte hjem for 150 år siden. Når tusenårsminnene kommer for hva merket forteller, vil det tre stadig klarere fram. Merket vitner om Norges dåp og gir landet kurs for et nytt årtusen. Det er Olavs merke - korset lagt over martyrkorsen.

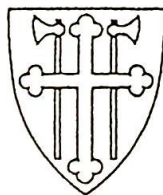
Øksene forener Norges kirkes merke og Norges rikets merke. De universelle symboler, Kirkens kors og rikets løve, ble norske ved ett og samme tegn - Olavs martyrkors. Stridsvåpenet som vitner om krigerens ydmykhet i dødsminuttene, som forteller at Norges kristning og samling skjedde ved et under - ikke ved menneskers makt.

Også fargene forener rikets og Kirkens merke. Det gyldne korset på rød bunn er tidlig middelalders fremstilling av Olavs skjold på Stiklestad. Den gyldne løven på rød bunn er 1200-tallets norske kongemerke. Da løven i 1280 fikk øksen i labbene, var øksen med sølvbladet allerede Kirkens og helgenens symbol. Rødt, gult og hvitt forteller om tiden da Kirken slo rot og folket ble ett - fordi tanker fra sør fikk prege det norske.

I århundrene under fremmed sty-

Øivind Østang er cand.philol., har vært journalist i "Vår Kirke" og redaktør for Den norske kirkes informasjonstjeneste i 1980-86 og 1988-91. Han er nå informasjonssjef ved statsministerens kontor.

re skulle det bli rikets og ikke Kirkens merke som holdt Olavs martyrkors høyt. For de dansksinnede på Nidaros og andre bispestoler ble Olavsmerket konfesjonelt og nasjonalt utålelig. Likevel var ikke Kirkens merke glemt. Om ikke før, gled Olavsmerket langsomt inn i lyset da det nasjonale våknet på 1800-tallet. Kløverbladkorset og martyrkorsene var der da Sanct Olavs Ordens kjede ble innstiftet i 1882. Da folk og kirke i 1920-årene forberedte 900-årsminnet for helgenkongens fall, våget endog de lutherske biskoper å la sin kirkes merke løfte martyrkorsen - i stemplets svart/hvite gjengivelse. Bare i Nidarosdomen gikk man lenger, ved å la Olavsmerket og Olavsskikkelsen pryde den nye bispekåpen.

Nazistenes plyndringstokt i Norges kulturarv rammet i 1930- og 1940-årene såvel rikets som Kirkens merke og faver. For Olavsmerket bli misbrukt så belastende at Nidarosdomen i etterkrigsårene en tid gav det fargene blått og hvitt.

Mens riksløven i rødt, gult og hvitt stødige fortsatte å løfte Olavsøksen også etter nazistenes misbruk, nølte Den norske kirkes biskoper til utpå 1960-tallet før de

gjenopptok arbeidet med å la Kirkens merke gjøre det samme. Fortsatt i svart/hvitt ble merket innført i kirkelige stempler. Unntak var Nidarosdomen der merket fantes som flagg i rødt og gult, og Oslo bispestol, som lot det framstille som flagg i rødt, gult og hvitt til 900-årsjubileet i 1971. Tidlig i 1970-årene vedtok Kirkerådet en mindre heldig, ensfarvet versjon som brevhode.

Først i 1990 ble Olavsmerket, nytegnet og i farger, godjent i statsråd som Den norske kirkes våpen og flagg.

Da hadde allerede den andre grenen av Norges gamle kirke, den som vendte hjem i 1843, tatt sin versjon i bruk. Det skjedde bl.a. i 1975 da Gerhard Schwenzer valgte

sitt personlige våpen som romersk-katolsk biskop. Merket er kombinert med rosen, som både henspiller på Trondheim bys rose og på Kristus og Maria.

Ennå har ikke Den romersk-katolske kirke i Norge tatt i bruk Olavs merke som sitt samlende symbol. Kunne erkebiskop Olav Engelbrektssons versjon fra 1500-tallet være passende?

Olavsmerkets gjenkomst i vår tid

Hva med folkeskikk og anstendighet?

"Markedet overtar som moralsk styringsprinsipp for flere og flere livsområder. 'Folk må selv få bestemme', hører vi stadig oftere. Enten det gjelder eggdonasjon eller halvnakne serveringsdamer," skrev rektor ved Nansen-skolen, Inge Eidsvåg, nylig på gjesteplass i Vårt Land.

Rektor Eidsvåg har følgende forslag:

"Kanskje vil det være en idé neste gang et moralsk spørsmål skal diskuteres i NRK, å invitere noen som ikke har opplagte egeninteresser å forsvare. En som ikke vet verken om fagforeningsinteresser, norsk lov eller markedet. men som kanskje har noe å si om folkeskikk, anstendighet og verdighet."

har satt spor også i kommune- og fylkesvåpen: Verdal kommune har gyldent kors på rød bunn, og Nord-Trøndelag fylke gyldent kors på hvit bunn, Sør-Trøndelag fylke har rødt kors og røde korslagte Olavsøkser på gylden bunn, Hordaland fylke gyldne korslagte Olavsøkser på rød bunn.

Hva betyr det at Olavsmerket er blitt bevart og øker i betydning, tross århundrers glemsel og samtidens uvitenhet om dets budskap? Er det et tegn til kirker og folk før 975-årsmarkeringen i 2005 og 1000-årsfesten i 2030?

De som kom tilbake for 150 år siden, våger å tenke slike tanker. Er de som ble igjen da Kirken ble splittet, omsider modne for å våge det samme?

Vi står med røtter i samme jordsmonn - i Stiklestads gode åkerland. Vi bærer den samme Olavs merke. Hvor lenge skal vi la en tysk munks nå stivnede opprør, skjendet oss av en fremmed konge, hindre at vi igjen fremstår samlet som Kirken i Norge?

Øivind Østang

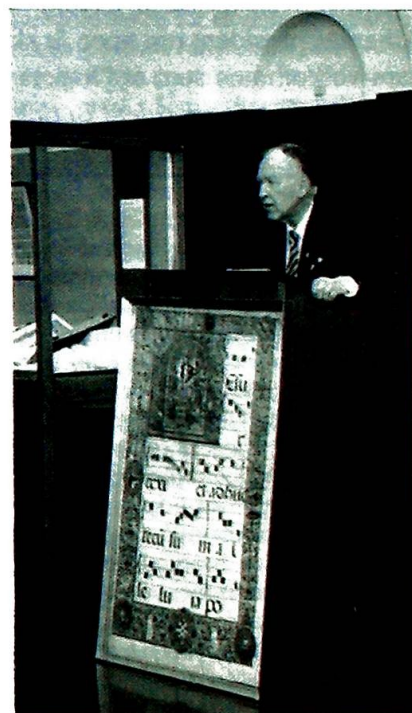
Katolsk i "UBs" utstillingsal

En utstilling - fra 29/4 til 24/5 - med vekten på kirkens kulturhistoriske og litterære arv fra norsk middelalder og frem til i dag var Universitetsbibliotekets (Oslo) bidrag til markeringen av 150-års-jubileet for den katolske kirkes gjenetablering i vårt land.

"Vi har særlig konsentrert oss om det litterære og det liturgiske, men også forsøkt å vise katolsk informasjons- og pressevirksomhet - godt hjulpet av en del innsamlet billedmateriale," sier Fredrik Elvedahl, ansvarlig for utstillingen, til daglig avdelingsleder ved Medievalia-samlingen, avdelingen for manuskripter og middelalderforskning ved universitetet i Oslo.

"Det er selvsagt umulig for biblioteket å gi en detaljert fremstilling av den katolske kirke i vårt land, og siden det først og fremst er vårt eget materiale vi legger frem, vil mangt mangle, f. eks. ordenssøstrenes virke gjennom skoler og sykehus, fransiskanernes sosiale innsats og lignende. Plass og profil har gjort at deler av vårt eget materiale heller ikke er kommet med. Her er nemlig mye å ta av."

Spennvidden i utstillingen er stor: fra "Geisli", det største religiøse dikt fra 1100-tallet, via "Draumkvedet" - begge i Solum Forlags utgivelse med illustrasjoner av Anne Lise Knoff - og "Missale Nidrosiense" fra Erik Valkendorfs tid frem til pater Hallvard Rieber-Mohn og de ferskeste utgaver av "Bronen", "KU" og "St.Olav". Her er bøker av de første katolske prester i vårt land - Gottfried Ignatius Montz, Johan Daniel Stub, Christopher Holfeldt-Houen og flere - og av de kjente konvertitter: Sigrid Undset, Knud Krogh-Tonning og Lars Eskeland. Og av dominikanerpater A. J. Lutz, en betydelig teolog med en rik produksjon. Samt vakre liturgiske bøker fra nyere

Fredrik Elvedahl under åpningen av Universitetsbibliotekets utstilling. Foran talerstolen et håndskrift fra Toledo (1540) med de innledende ord til liturgien første påskedag - det var første påskedag 1843 den lille katolske menighet i Christiania feiret sin første messe.

tid, utlånt fra Oslo Katolske Bispedømme.

Et stort arbeid var nedlagt i de forklarende tekster som var til å få både sammenheng og forstand av. Hvor mange ellers velinformerte var klar over at en publikasjon kalt "Katholsk Intelligensblad for christelig sindede Læsere" ble utgitt i Bergen i allerede i 1859-60 av sogneprest Holfeldt-Houen? UB har den i sine gemmer.

Mediekampanje mot bosnisk biskop
Mediekampanjen mot biskop Franjo
Komarica av Banja Luka i Bosnia føres nå
med dobbelt styrke, meldte *The Tablet* for
en tid siden. I slutten av mars meldte radio
og TV-stasjoner i Beograd og i det vestlige
Bosnia samt den bosniske dagsavisen
"Glas Srpsky" at biskopen "etter Romas
uttrykkelige ønske" var gått i eksil sam-
men med alle sine prester. Ifølge de falske
rapportene oppfordret Vatikanet de øvrige
katolikker til å følge biskopens eksempel.

I et raskt hyrdebrev til sin flokk under-

streket biskopen at alle prestene fremdeles
var på plass, og at han selv "ikke så det
som sin oppgave å flykte, hverken før dere
eller etter dere". Mediekampanjen kalte
han et eksempel på det skrupelløse bedra-
geri som bevisst søker å øke usikkerheten
og fiendtlighetene i området. Målet er å
skade den katolske kirke i Bosnia. Men kir-
ken har ikke vært borte fra landet de siste
1.700 år, "og, om Gud vil - og vi har ingen
grunn til å tvile på hans vilje - vil den fort-
sette å være her", understreket biskop
Komarica.

THE TABLET

Det tok 20 år å verta katolikk
"20 år tok det for Svein Åtland å verta
katolikk. Å konvertera er noko ein ikkje
skal gjera uten ein må, meiner han. I 1989
tok han sjølv steget," leser vi i *Stavanger
Aftenblad*. Avisen har intervjuet Åtland,
fysikklektor i Sandnes og formann i St.
Svithuns menighetsråd i Stavanger, i for-
bindelse med 150-årsjubileet for den katol-
ske kirke gjenetablering i vårt land.

Albania: Tilbakeblikk og skjebner

Pave Johannes Pauls søndagsbesøk i Albania den 25. april var historie, i mer enn én forstand. Hvem ville for en håndfull år siden tenkt at Albanias president om noen år skulle invitere paven på besøk? Og hilse ham velkommen som et "håpets tegn" og et pant på "hjelp til frihet og demokrati", slik president Berisha gjorde i Tirana.

Hvilken virkning denne april søndagen vil ha på lengre sikt i et land som ifølge presidenten "ligger i ruiner, både økonomisk og sjelelig", er umulig å si. Men besøket var et særdeles klart tegn på at landets isolasjon for alvor er brutt, og altså et håpets tegn. Pavens understrekning i taler og prekener nettopp av behovet for tilgivelse, håp og fred for å bygge fremtiden, hans innstendige oppfordring til å satse på religiøs toleranse og hans advarsler mot aggressiv nasjonalisme var betimelig om enn ikke uventet tale i lys av krigen og de svært så mørke skyer over Balkan.

Denne artikkelen vil likevel rette blikket bakover mot religionens og særlig kirkens kår i Albania under det

Kristendommens historie i Albania begynte allerede i apostlenes dager. I Romerbrevet (15,19) skriver apostelen Paulus: "Slik har jeg fra Jerusalem av rundt om, like til Illyria, bragt Kristi evangelium til sitt mål." Illyria er forløperen til dagens Albania. Og ifølge tradisjonen skal apostelen Andreas ha preket sør i landet, og kirkefaderen Hieronymus, mannen bak Vulgatabibelen, var av illyrisk ætt. Historikerne vet å fortelle at det allerede i år 58 fantes en betydelig menighet i Duraclium - i dag byen Durrës.

kommunistiske diktatur, deretter skisere noen albanske skjebner som sier sitt både om det autoritæres vesen - som ikke er utryddet med kommunismens fall - og om troens utholdenhet og styrke, når den prøves. "Deres erfaring om død og oppstandelse tilhører hele kirken," sa pave Johannes Paul II til sine albanske trosfeller under det følelsesladete besøket, der han mesteparten av tiden hadde den albanskfødte Mor Teresa ved sin side.

Pavebesøket var det første i landets historie. For Johannes Paul II var det den 58. reise til et ikke-italiensk land og den første til en eks-kommuniststat med en lovfestet ateistisk fortid bak seg. Mens de andre statene nøyde seg med ulike grader av *de facto* religionsforfølgelse, samtidig som et sett papirlover ga et slags alibi for liberalitet på dette og andre punkter, erklærte diktatoren Enver Hoxha i 1967, med brask og bram, Albania for "verdens første ateistiske stat". På det punkt var han ærligere enn sine diktatorkolleger! Om det var denne holdning som vant ham så mange hjerter blant den selvbestaltede kulturelite i vårt eget land, skal være usagt.

Klassisk kommunistisk mønster

Religionsforfølgelsen i Albania, som begynte straks etter revolusjonen i 1944, rammet med særlig kraft den katolske kirke, som opp gjennom historien har vært et bærende element i albansk kultur, også fra 1400-tallet og

utover da tyrkisk og derved også muslimsk innflytelse begynte å gjøre seg gjeldende. Den latinske innflytelse er særdeles merkelig: alfabetet er det latinske, klesdrakten lang på vei vestlig preget, ikke muslimsk, og kontorer etc. holder stengt på søndagen, ikke på muslimenes fredag.

Ved folketellingen i 1938 regnet ca. 800.000 eller 12 prosent av befolkningen seg som katolikker, konsentrert til byen Shkodër og området omkring, nærmere bestemt den nordlige del av landet; 64 prosent regnet seg som muslimer og 20 som ortodokse. I dag regner man med at 70 prosent av landets 3,3 millioner innbyggere er muslimer, 17 prosent ortodokse og 13 prosent katolikker, dertil skal ca. 100.000 av den overveiende albanske befolkningen i den tidligere jugoslaviske provinsen Kosovo, Mor Teresas hjemegn, være katolikker.

"Det er ingen tvil om at den katolske kirke ble valgt som hovedskytteskive for regjeringens forfølgelse," het det i en artikkel i *Catholic Bulletin* for 1984 (utgitt av *Albanian Catholic Information Center* i California). Man gikk i gang med å ødelegge og kneble kirken, etter klassisk kommunistisk mønster: Skoler ble stengt, eiendommer konfiskert, utenlandske misjonærer utvist, og man "tilbød" kirken å bli en "nasjonal" kirke. Landets to erkebiskoper - i Durrës og Shkodër, som er blant de eldste bispeseter i kristenheten - nektet å kutte båndene med Roma og måtte bøte med livet.

Landets biskoper ble enten henrettet eller sendt i fengsel, den eneste som har overlevet, er den nå 78 år gamle biskop Nikolle Troishani som har sonet tre fengselsstraffer på tilsammen 45 år. Rundt 100 prester ble drept mens ytterligere 60 ble idømt lange fengselsstraffer. Hundrevis av ordensfolk og legfolk delte skjebne med dem - anklagen var den velkjente "folkefiende". Også mus-

“Eg tok steget utan aggresjon eller bitterhet mot Den norske kyrkja. Før eg gjekk, måte eg rydda heilt opp i det gamle boet. Eg ville ikkje ha igjen det minste av negative kjensler. Difor trur eg at eg gjenom åra har brukt meir tid på den prosessen enn på fagstudia,” sier Åtland, som kommer fra en slekt som i generasjoner har vært aktive kristne. Selv har han mange aktive år i Den norske kirke bak

seg, bl.a. har han vært menighetsrådsformann i Gand.

Åtland understreker at han “berre har møtt forståing for avgjerda om å verta katolikk. Ingen har bebreida meg. . . ikkje ein gong mine gamle foreldre.” Han sier at han nok har “eit meir positivt menneskesyn enn mange lutheranarar. Eg kan ikkje gå med på at det i mennesket ikkje ligg ein kime til noko godt”. Men han understreker

at “den katolske og den lutherske kyrkja har langt meir felles enn mange trur, også truvekjenninga”.

I den katolske kirke har han funnet et sted å møte Den Hellige Ånd. “Eg vart skremd av underhaldningstendensen i Den norske kyrkja. Den katolske messen er inga førestelling. . . me veit kva som føregår, me annonserar sjeldan og fokuserar ikkje på kven som er prest neste søndag.”

Albansk propaganda fra 1979 so maner til innsats mot fiender i øst og vest.

limene ble rammet, og moskéene gikk samme vei som kirkene: De ble til dansesaler og gymnastikksaler, teatersaler og basketball-arenaer. De kommunistiske billedstormere gikk grundig til verks - tårn og minareter ble revet.

Verdens første ateistiske stat

Da totalforbudet mot religion kom i 1967, hadde landet likevel fremdeles 123 katolske menigheter ledet av 120 prester, blant dem 30 fransiskanere. I byen Orosk fantes fremdeles et kloster

og et pavelig kollegium med rundt 60 prestestudenter, ifølge *Catholic Bulletin*. Den 6. januar 1967, i den kirkelige kalenderen kalte for Herrens åpenbaring, erklærte Hoxha religionens død i Albania. Den nye grunnloven forbød, klart i strid med Menneskerettighetserklæringen som Albania i egenskap av FN-medlem hadde undertegnet, all religiøs praksis og satte strenge straffer for lovbrudd. Dermed var prester og ordensfolk noe nær fritt vilt og klare kandidater for den albanske Gulag. Besittelse av religiøse gjenstander eller utøvelse av religiøse handlinger ble lovbrudd med strenge strafferammer: et korstegn eller en rosenkrans var nok til havne i fengsel for lengre tid. Messen og andre hellige handlinger gikk under jorden. Pave Paul VI protesterte raskt og sa at i Albania hersker en fred som på kirkegården og en stillhet som i graven.

Myndighetene på sin side benektet at det forekom overgrep. “Vårt partis kamp mot religiøs tro har alltid vært en kamp for å fremme menneskeverdet. . . og påstander fra Vatikanet og USA diplomater om ‘forfølgelse av religiøse ledere’ og ‘terrorisme mot troende’ er bare fiendtlig propaganda rettet mot det sosialistiske Albania, folket og Revolusjonen,” skrev partiorganet *Zeri et Populit* i 1983. “Vi har alltid holdt oss til kamerat Envers ord om at ‘det er enhver personlige rett å tro eller ikke.’”

Man innrømmet etterhvert indirekte at religionen likevel ikke lot seg avskaffe ved en grunnlovsparagraf alene. I den nevnte artikkelen fra 1984 heter det at “det har vært en gradvis overgangsprosess å befri folkets bevissthet fra en ubegrunnet religiøs tro. Også i dag fortsetter vårt samfunn å rense bevisstheten for de rester av religion og tro som ikke kan utryddes på én dag, eller i løpet av flere år, men ved en vedvarende revolusjonær kamp.”

Støtter innvandrere

Portugals biskoper ber regjeringen vise større menneskelighet når den nå planlegger å kaste ut 40.000 innvandrere. Kirken ber om at den nye utlendingsloven vurderes på nytt. EF ønsker en helhetlig politikk overfor innvandrere, og Portugal har derfor vedtatt ny utlendingslov. Alle utenlandske statsborgere som ikke klarte å skaffe seg gyldig oppholdstillatelse før 5. mars i år, regnes nå som illegale innvandrere.

IPSJ

Ingen spesialordning for anglikanske geistlige som søker til Roma

De katolske biskoper i England og Wales ber de katolske menigheter om å ta godt imot de anglikanske prester som nå søker til den katolske kirke i kjølvannet av Church of Englands beslutning om å tillate kvinnelige prester. Samtidig understreker kardinal Hume at "det ikke er spørsmålet om kvinnelige prester det i første rekke

dreier seg om for de anglikanske geistlige som nå søker til oss, det springende punkt for dem er om den anglikanske synode har mandat til å fatte en beslutning i denne saken".

Han sier at selv om man vil møte dem med forståelse, må målet være "fullt fellesskap med den katolske kirke". Muligheten for en spesiell ritus for anglikanere som velger den katolske kirke, har vært nevnt -

Det dreiet seg altså om en kamp. Den anti-religiøse propaganda dabbet ikke av, snarere tvert imot. Skjerpelsen i 1979 av straffen for å utføre religiøse handlinger, sier sitt. Og i 1980 påklaget pressen at loven fra 1975 som forbød foreldre å gi sine barn navn med religiøs tilknytning, ble omgått ved at barna hadde ett navn til utelukkende bruk og et annet til hjemmebruk!

Forsøket på å etablere 1. mai som en slags "kommunistisk alle sjelers dag", ble et slag i luften. Og det viste seg umulig å få gjennomført at begravelser skulle ledes av en partifunksjonær - her trådte avdødes slektninger eller venner til, som en slags legmannsprester. Ettersom det ikke lenger fantes adskilte gravlunder for de forskjellige trosretninger, ble kirkegårdene en slags møtesteder for vanskeligstilte troende av ulike slag. Forfølgelsene bragte på flere måter religionene nærmere hverandre, den felles nød bidro til å øke den gjensidige respekt. Betegnende nok var det mange muslimer til stede da den første offentlige messe ble feiret i 1990 - på kirkegården i Shkodër. Også ved messen nå den 25. i år april var muslimer til stede.

Det hører med til bildet at før kirke- ne ble stengt, hadde forutseende prester veiledet troende i å holde ordets gudstjeneste i hjemmene.

I 1980, to år etter at han ble valgt til pave, stod Johannes Paul II i Bari ved Adriaterhavet og anklaget undertrykkerne over på den annen side og uttalte sin medlidenhet med de undertrykte. I 1981 påtalte Hellas' ortodokse biskoper forholdene, i 1982 Europas kirker, i 1984 klare ord igjen fra pave Johannes Paul II, og i 1987 en utførlig rapport fra Amnesty som rettet skarpt lys mot uhyrlighetene i landets fangeleirer og fengsler. Det hadde liten virkning - først dominoeffekten av den sovjetiske perestrojka fikk det markstukne regimet til å falle.

Katedralen i Shkodër ble sportshall.

Albanske skjebner

I en artikkel i de amerikanske jesuitenes tidsskrift *America* (nr. 6-93) - *Albania, en triumferende kirke i ruiner* (6-93) - skrevet etter et offisielt oppdrag i Albania høsten 1992, skisserer *Mark J. Hurley*, konsulent for Vatikanets kongregasjon for utdannelse og tidligere biskop av Santa Rosa, California, noen albanske skjebner:

I 1963 ble pater *Ernst Trashani* dømt til 27 års fengsel. Hans forbrytelse? Han hadde lest en sjelemesse for John F. Kennedy. En annen prest, *Shjefen Kurti*, pådrog seg 20 års fengsel, ble satt fri i 1963, men fengslet på nytt etter å ha døpt et barn i hemmelighet - og senere drept. Da saken ble påtalt fra vestlig hold, kom et skriftlig utfall fra den albanske ambassadør i Østerrike. Under overskriften "En ny helgen for Vatikanet" ga han Kurti følgende skussmål: "en gangster, en korrupt kollaboratør i den italiensk-tyske spionring, en smugler, en agent for Storbritannia og Amerika, en reaksjonær og Vatikanets informant."

Ernst Coba, erkebiskop av Shkodër, fikk marxistenes spesialbehandling: fengsel, årevis i arbeidsleir, oppbevaring på psykiatrisk avdeling. Nedbrutt og syk ble han innvilget husarrest hos en eldre slektning. En dag brøt en gjeng unge menn inn i huset, slo ham til døde og kastet liket ut på gaten. Kommunistpressen lot det forlyde at angriperne var ukjente, og at erkebiskopen døde i sitt hjem.

Franco Ilia, som ble vigslert til ny erkebiskop av Shkodër under pavens besøk, kunne på vigselssdagen feire et ganske spesielt jubileum, om nå det er de rette ord: Det var på dagen 25 år siden han ble dømt til døden "for spionasje", en dom som i siste liten ble omgjort til 25 års straffarbeid. *Zef Simoni*, som ble vigslert til hans hjelpebiskop, ble dømt til 15 års straffarbeid året før Ilia, også han den 25.april.

Legfolket ble heller ikke spart. En familiefar beskriver i ettertid årene under Hoxha slik: "Foreldre turde knapt lære sine barn ord og vendinger som 'elsk Gud og din neste' av redsel for at barna av vanvare skulle komme til å bruke dem på skolen." En annen har følgende historie: "Politiet brøt seg inn i huset vårt og beslagla helgenbilder, bøker, statuer, rosenkranser og krusifikser. De så heller overrasket ut da jeg sa at det var nok et kors i huset, det jeg tegner meg selv med nå."

Undergrunnskirken: ikke alle havnet i fengsel

I *The Tablet* (24/4-93) forteller *Desmond O'Grady* om noen av dem han møtte under et besøk nylig i Albania, blant dem presten *Stefano Pistulli* og legkvinnen *Maria Caletta*.

"Jeg var i fengsel i 46 år," sier pater Pistulli, "som alle andre albanere under kommunismen. Men jeg satt ikke bak lås og slå." 10 av de 28 albanske prestene som overlevde kommunismen, satt ikke i fengsel. En av dem er den 74-årige fransiskaneren Robert Ashtar, en av de fire som ble bispeviet under pavens besøk 25. april. Han ble ikke fengslet, men arbeidet i årevis nødt og tvunget ved et elektrisitetsverk. "Hans skjebne motbeviser dem som hevder at kristne som unngikk fengsling, må ha samarbeidet med regimet," noterer O'Grady. Heller ikke pater Stefano eller hans bror Constantine, også han fransiskaner, ble fengslet. "Ingen av oss var

særlig på anglikansk hold, men etter de engelske biskopers møte om saken, er det klart at en slik løsning ikke kommer på tale. Den eneste løsning er "fullt fellesskap".

Kardinal Hume understreker at man selvsagt ønsker å fortsette den økumeniske dialog med den anglikanske kirke og opprettholde "de vennskapelige forbindelser".

THE TABLET

Nye regler vil ramme katolikker

Ifølge den katolske erkebiskopen av Moskva, Tadeusz Kondrusiewicz, som er apostolisk administrator for romersk-katolske troende i det europeiske Russland, har den russiske regjering planer om å forandre reglene for registrering av menigheter.

Ifølge de nåværende regler er alt som trengs for å opprette en menighet en ansøking fra ti personer - de lokale myndighetenes tillatelse har så fulgt nær-

mest automatisk. De foreslåtte endringer innebærer at trossamfunn med "hovedkvarter" utenlands må søke utenriksdepartementet om tillatelse. Katolikkene, med sin tilknytning til Roma, vil klart bli rammet av evt. nye bestemmelser, likeledes jøder, muslimer, buddhister og enkelte protestantiske samfunn.

THE TABLET

spioner eller informanter," sier Stefano, "men vi var forsiktige. Jeg bønnfalt Gud om ikke å havne i fengsel. Jeg var redd for at jeg under tortur kanskje ville si ja til å spionere. Jeg sa til Ham at jeg ville foretrekke å få kreft."

Under størstedelen av kommunistenes styre bodde pater Stefano der hvor han fremdeles bor: i et bittelite rom uten vindu i et tidligere geitefjøs, vegg i vegg med sin halvbror i byen Shkodër. Her er knapt nok plass til en seng og en kommode som i alle år tjente som alter for hemmelige messer. Stefano kom allerede som niåring i skole hos fransiskanerne med det for øye å bli munk. Seks måneder før han skulle avlegge de evige løfter, ble seminaret stengt, og i de neste syv år var han bokholder for et lastebilselskap. Som "merket mann" unngikk han med flid å si noe som kunne smake av politikk.

Etter Stalins død i 1953 avtok fiendtligheten mot religionen forbigående, Stefano kunne fullføre sine studier og ble sogneprest i et lite sogn i fjellene til kirkene på ny ble stengt, og han flyttet tilbake til Shkodër og inn i geitefjøsset. Han passet huset og stebrorens to barn mens deres mor arbeidet som sydame, gjorde innkjøp og lagde mat. Det hendte at folk utenom familien deltok når han leste messen. Han foretok også barmhjertighet i hjemmelighet. En gang ba en slektning av en Segurimi-mann - det forhatte sikkerhetspolitiet - ham om å døpe hennes barn. Senere advarte politimannen ham, men kunne vanskelig reise noen anklage. Stefano ble senere satt til jordbruksarbeid, men ble etter en tid funnet uegnet for jobben på grunn av sykdom.

Nå arbeider han igjen i sin gamle menighet, men skulle gjerne hatt en firehjulstrekket for å nå frem til de avsidesliggende landsbyene i sognet som det selv uten regn og sne er vanskelig å ta seg frem til.

En annen av dem Desmond O'Grea-

dy møtte, var Maria Caletta. Ettersom prestene forsvant, ble det hun som kom til å døpe barna i byen Zadrima, 25 km fra Shkodër, og landsbyene omkring. I dag er det lite som skiller henne fra andre kvinner i byen, "en bitteliten kvinne med et bredkinnet, magert, men livlig ansikt og noe som minner om Mor Teresa", noterer O'Gready. Ved spesielle anledninger tar Maria på seg sin fransiskanerdrakt. Riktignok fikk hun aldri fullført sin klosterutdannelse, men retten til å bære drakten har hun vunnet i felten.

I 1947 var Maria 17 år og aspirant hos søstrene i Shkodër. Hun gledet seg til å studere musikk ved universitetet. Men kommunistene stengte alle katolske institusjoner og knuste hennes drømmer. Hun drog hjem til sin onkel, han var sogneprest i Zadrima og ble

"En gammel albansk legende beretter at Gud siden skapelsen besøker jorden hvert 1000. år for å se hva menneskene har gjort med hans verk. Da Gud sist foretok sin inspeksjonsreise, var det i Albania han best gjenkjente sine henders verk: et vakkert land med skog og fjell, med gjestfrie, gode og oppriktige mennesker," noterte det sveitsiske katolske nyhetsbyrået KIPA i en artikkel for en 5-6 år siden om troens kår i Albania. Og tilføyde videre for egen regning: "Men hva kommer Herren til å finne når han ved neste sekelskifte igjen besøker 'den røde morgens land'? Kanskje kommer det fremdeles til å være rester etter de 1127 moskéene, de 117 koranskolene, de 260 dervisjklostrene og de 128 pilgrimsstedene som ble stengt i 1967. Kanskje kommer det også til å være rester av de 844 ortodokse og de 147 katolske kirkene og de 71 klostrene som ennå fantes den gang? Kommer det til å være spor etter de gamle religiøse skikker, de religiøse navnene og det personlige fromhetsliv?"

etter en tid dømt til tredve års fengsel. Maria, som hadde fått arbeid på et kooperativ bygget på tidligere kirkelig grunn, begynte å døpe de nyfødte i byen, etterhvert spredte ryktet seg til nabolandsbyene.

En gang ble hun stoppet av politiet da hun var på vei til barmhjertighet, men klarte å overbevise politiet om at rosenkransen hun hadde med seg, bare var en slags souvenir og fikk gå. Etter det var hun redd for husundersøkelse, for den ville bragt for dagen både et nytestamente, en kirkehistorie og et par bønnebøker, men politiet uteble.

Hun fortsatte sitt pastorale arbeid, som hun fortsatt driver med i dag. "Hun deler et lite toroms hus, laget av sementblokker, med sr. Adelaide Poschia som under kommuniststyret var sydame i et kooperativ," skriver O'Gready. "Pax et bonum står det på et brodert bilde på veggen. De har en varmeovn verd en plass på teknologisk museum, og fransiskanersøstrene som nå har gjenetablert seg i Shkodër, har gitt dem en ærverdig Singer symaskin samt en microbølgeovn. I tillegg til en ørliten pensjon fra tiden de arbeidet på kooperativet, har de et par høner og sauer."

Landsbykirkene, som kommunistene gjorde til et kultursenter, er igjen tatt i bruk som kirke. Men den første offentlige messen som ble feiret etter kommunistenes fall, ble holdt på kirkegården. Etter messen tok en ellers svært taus mann på 80 år ordet og sa kort: "Jeg visste vi ville vinne til slutt." (Kilder, i tillegg til nevnte: KIPA, NØP, Ortodoks Røst, Le Monde, FAZ)

* * *

P.S. I dag regnes Albania som det fattigste landet i Europa. Er det flere enn undertegnede som husker et ungdomsprogram i NRK for en del år siden som viste den innholdrike hverdagen til en moteriktig albansk tenåringstutt? UKJ

Arbeidsløsheten - et åpent sår
Den kanadiske bispekonferanse har offentliggjort en pastoral uttalelse i forbindelse med 10-årsmerkingen for biskopenes kontroversielle dokument om "etisk refleksjon i økonomiske krisetider". I dokumentet fra 1983 oppfordret biskopene regjeringen til ikke å bekjempe inflasjonen ved hjelp av økt arbeidsløshet. Det nye brevet har tittelen: "Omfattende arbeidsløshet:

en oppfordring til å mobilisere nasjonens sosiale krefter".

I det store og hele bekrefter brevet prinsippene fra 1983-uttalelsen: "a) at de fattiges behov må komme før de rikes ønsker; b) at arbeidernes rettigheter er viktigere enn profittmaksimering, og c) at deltagelse for de marginaliserte har forrang fremfor opprettholdelse av et system som ekskluderer dem".

De eldre og menigheten

I et brev til sitt bispedømme i anledning det katolske initiativet "Uke for livet" skriver biskop Josef Homeyer av Osnabrück at de eldres engasjement i kirken "her og nå" er viktig for at de unge "i morgen" skal føle seg hjemme i kirken. Mangt i kirken ville forblitt ugjort om ikke de eldre hadde trådt til, skriver biskopen og understreker de eldres rolle som "brobyggere".

Deres livserfaring bør komme de unge

18

Mormors religion ikke riktig?

I Katolsk Kyrkotidning (nr.7-93) forteller Maria Hasselblad om sitt møte med den 23-årige Linda fra Albania - døpt i all hemmelighet, hennes katolske momor lærte henne å gjøre korsets tegn og be aftnebønn. "For foreldrene som hadde tre små barn, ble det en nødvendighet å avstå fra å si sine tanker høyt - flere av deres venner var havnet i fengsel på grunn av kritikk av regimet."

Det fantes ingen kirke å gå i og ingen prest. En novemberkveld 1990 var Linda for første gang med på en messe, holdt ved et gammelt nedslitt gravkapell på kirkegården i Shkodër av en prest som hadde vært fengslet i 20 år. "Det var en fantastisk kveld," forteller Linda. "Vi var 40-50.000 mennesker som var kommet for å feire messen." I hele november ble messen feiret der på kirkegården, og en måned senere ble religionsutøvelse igjen tillatt i landet, etter 26 år.

I fjor kom Linda til Sverige for å gå på Ulf Ekman-sekten Livets Ords bibelskole, men "der holdt hun ikke ut - etter ti dager hoppet hun av", skriver Maria Hasselgren. Selv sier Linda det slik: "De skrek så høyt at jeg ikke fikk fred med Gud."

At hun fikk sjansen til å gå på denne bibelskolen, skyldes at hun er utdannet lærer i albansk, engelsk og litteratur. Hun snakker nesten flytende engelsk, og det var slik hun kom i kontakt med Livets Ord. Som mange unge i Øst-Europa var hun nysgjerrig på alt nytt som etter

kommunismens fall velter inn fra vest, og ikke minst på åndelig føde.

"Livets Ord hadde en stor kampanje i Albania, med Carola og Jesusfestivaler," forteller Linda. "Vi visste ikke noe om dem, bare at de var kristne, og at de viste interesse for oss." Linda ble bedt om å hjelpe til å oversette litteratur til albansk og fungere som tolk, og på den måten bar det etterhvert til Sverige og Uppsala.

Men hun ble skuffet. "Jeg har vært kristen hele mitt liv, men de sa til meg at det ikke var på riktig måte," forteller Linda. "Skulle ikke min momors tro være riktig? Alle de menneskene som i hemmelighet hadde utøvet sin tro, til tross for fare for sitt eget liv, alle de som var blitt torturert og til og med drept for sin tro. Skulle ikke deres tro være sann?"

Foto: Maria Hasselblad.

Om konvertitter

"Har norske konvertitter noen felles trekk?" spurte Erik Egeland i et intervju for en tid siden med pater Albert Raulin, som turde ha godt erfaringsgrunnlag i så måte, for "oppimot et par hundre mennesker har søkt moderkirken under hans veiledning", noterer intervjueren.

"Prekenen spiller en stor rolle for dem. Den katolske prekenstradisjon betyr mer for dem enn den liturgiske som de må venne seg til," svarer pateren. "Den norske kirke har levert oss et menneskemateriale som er øvet i å lytte i kirken. Det gjør ikke latinere i samme grad. De venter seg ikke meget av hva som kommer gjennom prekenen, gjennom ordet. Nordmenn har en slags uskyld i sitt forhold til nye tanker. Og det spørsmålet oppstår: Finnes det et språk hvori jeg kan formulere mitt religiøse liv på en forsvarlig måte? Kan troen verbaliseres slik at man har sin forstand i behold? Det er oss en oppgave overfor nordmenn," mener pateren.

En annen oppgave som er blitt preserende for den katolske kirke i Norge, er "å hindre at Evangeliet forfaller i forholdet til det betydelige antall sørøst-asiater som er kommet til landet. Her kan man assosiere til apostelen Peters oppgave for de omskårne og Paulus' oppgave for de uomskårne. De 'uomskårne' er her den norske intelligentsia for hvem det religiøse liv ligger mer og mindre brakk. De 'omskårne' er de katolske asiater som har vært katolikker i generasjoner," sier pater Raulin.

til gode og hjelpe dem til å orientere seg i livet, skriver biskop Homeyer. Den tillit og fred troen gir, og som kan være slik støtte når alderdommens plager melder seg, er et viktig trosvitnesbyrd overfor de unge. Biskopen peker på hvor viktig det er for alle å føle at de "trengs", han oppfordrer til varhet overfor de eldres sorger og besvær, men også til å ta bedre i bruk de eldres særlige "gaver". KNA

Opplæring i demokrati
Sør-Afrikas katolske biskoper understreker i et hyrdebrev at flerpartisystem og demokrati ikke er noen automatisk garanti for ekte rettferd for alle. Demokratiets værste fiende er likegyldighet og apati, og det er "en synd" dersom folk av dovenskap eller likegyldighet lar en dårlig regjering få lede landet, noterer biskopene.

På bakgrunn av erfaringer fra andre afrikanske land, kommer biskopene med noen råd til velgerne, bl.a. om hva de skal

se etter når de skal velge parti: "Kandidater som kommer med trusler mot dem som ikke stemmer på dem, har allerede vist at de vil bli bøller og diktatorer dersom de kommer til makten. . . slike folk vil styre ved hjelp av undertrykkelse". Biskopene advarer også mot folk som viser forakt for demokratiske prosesser.

Biskopene representerer én av mange kirkelige institusjoner i Sør-Afrika som ser det som sin oppgave å "undervise" landets velgere. THE TABLET

Knut Eggen: Legfolket i kirken

19

Ikke før hadde Jesus vigslet sine disipler til utsendelse som apostler for å forkynne hans ord og forvalte sakramentene, så dukket de første navngitte legfolk opp - i apostlenes gjerninger kap.6 - for å gjøre praktiske ting. Kanskje var allerede kimen lagt til todelingen leg og lærd, sa *Knut Eggen*, formann i Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme, i sin tale under jubileumsfeiringen i Oslo Rådhus den 6. mai. Som her gjengis i sin helhet

I middelalderen befestet begrepene seg og ble selvfølgelig en del av den kristne samfunnsstrukturen. Stundom glemte nok - selv de beste - at alle døpte og fermede kristne er viet til Kristus. At alle, leg og lærd, har del i det store apostolat, forskjellige lemmen på Kristi ene legeme. At vi alle er ett Gudsfolk på vandring frem mot det felles mål. Ett i Kristus.

Da middelalderens samfunnsystem langsomt ebbet ut, ble det ikke så enkelt. De lærde var ikke alltid lenger de lærde, og de lege ble stadig mer lærde. Ikke alltid våget kirken å ta de leges lærdom i bruk. Det kunne gå både vinter og vår og noen hundre år med før de offisielt lærde kunne godta de lege lærdes svar på mange av de spørsmål utviklingen stilte.

Vi er fremme ved 1842/43. Det er ganske morsomt i dag å tenke på at det var en håndfull legfolk som søkte om å få være menighet. Der er mulig at pastor Montz hadde visket disse utenlandske nordmenn et ord i øret. Legfolket visste hva de skulle gjøre - og de gjorde det. Fint er det også å minnes at Den norske kirkes biskop støttet

dette i den rette økumeniske ånd.

Det økumeniske ble imidlertid fra-værende - fra begge sider. Som så mange andre forhold, er det først kommet til utfoldelse etter Det 2. Vatikan-konsil. Ikke nok med at det ble invitert observatører fra andre kirkesamfunn. Fra 2. sesjon kom legmenn til som offisielle "tilhørere", og litt senere til og med 15 kvinner! Alt som skjedde på konsilet, hadde betydning for oss alle - leg og lærd. For oss legfolk ble det av særlig stor betydning at det kom et eget dekret om legfolkets apostolat - og alt som kunne utledes av dette.

Selv var jeg såvidt blitt kristen og katolikk da Johannes XXIII innkalte til det som skulle bli en omveltning langt større enn noen vel hadde tenkt. Dengang angikk det liksom ikke meg - nyfrelst som jeg var. Det første vi merket, var da heller ikke udelt positivt. Forandringer i liturgi og gudstjenesteliv overskygget mange av de store og skjellsettende tanker som lå i konsilets dokumenter. Først langsomt gikk dette opp for meg som for så mange andre at det ikke lenger ble så sært å være katolsk kristen. Det har vært en stor

glede å få være med på denne utviklingen som legmann. Sterkt støttet av særlig våre biskoper.

Litt famlende, litt søkende, litt letende både fra kleresi og legdolk fikk vi menighetsråd, legmannsråd, og for snart 4 år siden kom dannelsen av et pastoralråd, "biskopens råd". Dette er bl.a. et sterkt bevis på kirkens apostoliske arbeid. Vi er og kommer forhåpentligvis alltid til å være en hierarkisk kirke hvor medinnflytelse vil være viktigere enn makt. Biskop J.W. Gran sa for kort tid siden i et intervju at han trodde de fleste biskoper ville grue seg for å gå imot det et pastoralråd gikk inn for. På samme vis vil jeg håpe at vi vil slippe å se et pastoralråd som setter alt inn på noe som de vet biskopen må gå imot. Da kan mye som bygges opp, lett rives ned.

En annen viktig side av legfolkets apostolat er deltagelse i arbeidet innad i gudstjenestelivet: som kateketer, lektorer, kommuniensutdelere og kirkelige assistenter med bl.a. rett til å holde ordets gudstjeneste. Dette er viktige områder, ikke minst innen vår multinasjonale kirke i Norge, at det gis kall til disse tjenester som igjen kan føre til flere permanente diakoner som støtte for et presteskap hvorav mange etterhvert ikke er så vel kjent med norsk språk og utvikling.

På kort tid i kirkens historie er det skjedd utrolig meget. Likevel er vi alltid bare ved en begynnelse. Jeg ser for meg at legfolk også offisielt får tale i kirkene som de har kunnet i Den norske kirke i 80 år, og at kvinnene får en sterkere plass i disse sammenhenger. Men først og fremst at kleresi og legfolk i vår kirke og alle kristne i forskjellige kirkesamfunn må arbeide sammen i gjensidig respekt, forståelse og kjærlighet mot det felles mål.

En brobygger mellom jøder og kristne
En av "hovedarkitektene" bak den jødisk-kristne dialog og forsoning, prelat John Österreicher, er død, 90 år gammel. Österreicher, som kom fra en barnerik familie i det som nå er Tsjekia, ble katolikk mens han studerte medisin i Wien. Lenge før Det 2. Vatikankonsil ga han uttrykk for det høyst tvilsomme ved den katolske kirkes fordømmende holdning til

jødene, og han konsentrerte sine teologiske studier og tallrike artikler om det som binder de to religionene sammen. "Hvis det å være jøde, er å si nei til Jesus, da er jeg ikke jøde, men hvis det å være jøde, er å være knyttet til det jødiske folks historie og lidelse, da er jeg jøde," sa Österreicher.

Etter Hitler maktovertagelse i Østerrike fordømte han jevnlig anti-semittismen og nazistenes raseteorier. "Jeg takker Gud for

at jeg er jøde og derfor ikke lar meg dupe-re av denslags propaganda," var ett av hans argumenter. Han ble arrestert av Gestapo, men greide å flykte til Paris. Herfra holdt han jevnlig søndagsprogrammer i radio i retning Østerrike, rettet mot nazistenes propaganda og alltid innledet med ordene "Hold ut!". Nazistene svarte med sterke angrep på "den svulstige prediker i

20

Det gjelder troens fremtid - svensk stiftssynode i 1995

I 1995 skal det holdes stiftssynode i Sverige, for første gang i den katolske kirkes historie på de kanter, leser vi i *Katolsk Kyrkotidning* (KK) Forberedelsene er allerede godt i gang. I påsken 1992 bekjentgjorde biskop *Hubertus Brandenburg* at en stiftssynode skulle finne sted, og han innbød grupper og enkeltmennesker til å komme med forslag om hvilke spørsmål synoden burde ta for seg. 170 svarbrev var innkommet til bispekontoret da fristen løp ut sommeren 1992.

På høsten samme år ble en sentralkommisjon nedsatt for å lede forberedelsesarbeidet, og i februar i år ble det første arbeidsmaterialet utgitt, på bakgrunn av de innkomne forslag og med tittelen *Utkast til stiftssynodans olika teman. På väg til Emmaus*. Frem til årsskiftet skal menigheter, nasjonale grupper og andre grupperinger diskutere de seks hovedpunktene i utkastet og sende inn sine svar som så blir bearbeidet til et foreløpig dokument som igjen skal ut til menigheter etc. for evt. forandringer og tilføyelser. Og i 1995 kommer synoden sammen, i to omganger. Hele prosessen skal avsluttes med en "stiftsfest".

Hva synoden skal handle om? "Det gjelder troens fremtid for den katolske kirke i Sverige," skriver KK og viser til de seks spørsmålene som ifølge synodeutkastet er de viktigste for den katolske kirke i Sverige i den nærmeste fremtid:

- Katolsk identitet - "et spennende felt", noterer KK. Her dreier det seg om tre hovedspørsmål: nasjonal sjelesorg, økumenikk, kirkens samfunnsansvar.

- Det kristne livs kilder - det vil si bønner og liturgien. "I 1963 kom liturgireformen for den katolske kirke; mye gjenstår for at den skal virkelig gjøres," ifølge KK.

- Å gi troen videre. Barne- og ungdomsarbeidet må hvile på tre pilarer, mener utkastet: fellesskap, bønn og katekese.

- Delaktighet og fellesskap - solidaritets- og subsidiaritetsprinsippet (to fine ord fra katolsk sosiallære) anvendt på kirken selv. Her tas også kvinnens rolle og plass opp.

- Alene og sammen. Ekteskapet og andre livsformer: skilsmisse, blandede ekteskap, samboforhold, homoseksuelles plass.

- Kjærligheten begynner her - vårt karitative ansvar.

Ifølge den nye kirkeretten av 1963 kan en biskop innkalle til stiftssynode når han synes det er behov for det, og biskop *Brandenburg* sier til KK at han anser en slik synode som meget viktig for den katolske kirke i Sverige på dette tidspunkt. Han understreker at "en stiftssynode ikke er en snakkeforum for å lette trykket", og at han håper at synoden vil gi "en ny visjon for vår katolske identitet".

Valget av motto for synoden - *På vei til Emmaus* - er et svært så bevisst valg: "Disiplene er redde og motløse etter at Jesus er blitt henrettet. De møter Herren, men kjenner ham ikke igjen før han bryter brødet. Det minner oss på en fin måte om at vi selv er på vei - men

ikke alene. Han er med oss. Men når vi bryter brødet, ser vi ham blant oss. Det er svært fin tekst som kan gi en bibelsk spiritualitet til hele synodearbeidet," sier biskop *Brandenburg*.

Om en slik synode evt. blir en "skinnprosess", undrer KK - bl.a fordi biskop *Brandenburg* selv har understreket at "synoden ikke er noe demokratisk organ der det er flertallet som bestemmer". Biskopen forklarer nærmere: "Kirken er ikke helt demokratisert. Man kan for eksempel ikke stemme over treenigheten. Når stiftssynoden behandler trosspørsmål, gjelder ikke majoritetsprinsippet men Guds åpenbaring. En stiftsbiskop har siste ansvaret. MEN det betyr ikke at en synode har en skinn-demokratisk alibifunksjon. Rett forstått er en biskops oppdrag at han må ta sin oppgave på alvor. Han kan ikke skyve ansvaret fra seg. Men han må utøve sin autoritet på en kollegial måte. Det legger jeg stor vekt på," understreker biskop *Brandenburg*.

Biskop *Brandenburgs* håp for den svenske stiftssynoden 1995: «en ny visjon for vår katolske identitet.»

Paris", og til slutt måtte han rømme til Spania og emigrerte senere til USA.

Österreicher spilte en avgjørende rolle under utformingen av Det 2. Vatikan-kon-sils dokument "Nostra aetate" som redefi-nerer den katolske kirkes forhold til jøde-dommen idet det anerkjenner Bibelens Israel som kristendommens røtter.

THE TABLET

Kollekten under jubileumsmessene

- i Oslo Domkirke og ellers i OKB - var for våre preststuderenter.

De som ikke hadde anledning til å gi et bidrag under messene, kan sende sin gave til:

Oslo Katolske Bispedømme,

Akersvn. 5

0177 Oslo

Bankgiro: 1609.14.59000

Apropos 150-årsjubileet:

Er katolikkene noe å feire?

"Dette er jo delvis en markering av at vi har religionsfrihet i landet," skriver Olav Fykse Tveit, teologisk konsulent i Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, i en kronikk i Vårt Land. Under overskriften "Er katolikkene noe å feire?" noterer han at jubileet minner oss om "de mange utviklingstrekk og bevegelser som preget forrige århundres kirkeliv i Norge", men at det også er noe annet. "Den katolske kirke minner oss om et kirkefelleskap både katolikker og vi som tilhører de andre kirkene i Norge, er runnet av".

Fykse Tveit minner videre om at vi har hatt "årtier med teologisk polemikk mot den katolske kirkelære og ordning, delvis saklig begrunnet, delvis begrunnet i et bilde av Den katolske kirke som er 450 år gammelt, og som en ikke vil justere etter faktiske forhold". Han understreker også "et annet viktig moment: Skolebøkene og andre grunnimpulser gav oss det inntrykk at avlatshandleren på 1500-tallet var det mest tydelige uttrykk for katolsk lære om syndstilgivelsen og rettferdigjørelsen. Det er disse og tilsvarende trekk i det norske kirkebildet som etter mitt syn har gitt langtidsvirkninger i norsk kirkeliv. Det er dette som gjør at troende mennesker i fullt alvor kunne glede seg over at paven gav dem inntrykk

av å være 'en god kristen' da han besøkte Norge i 1989. 150-årsjubileet maner til ettertanke og selvran-saking: Har vi avgitt falsk vitnesbyrd mot vår neste, i tilfelle våre katolske søstre og brødres kristen-tro?"

Kronikøren poengterer at "det er mye ved denne kirken som vi har grunn til å være glade for. Det dia-konale arbeid som katolske søstre har lagt ned i dette land, har kanskje ikke fått den honnør det fortjener. Den katolske kirkes fromhets-liv, som på mange måter er mer utviklet og minst like dyptpløyende som andre kirkers fromhetsliv (-) har vært en viktig stimulans for mange mennesker. Den romslighet og den intellektuelle åpenhet som har preget Den katolske kirke i Norge, har gjort at noen som ikke fant seg hjemme i Den norske kirke, likevel har funnet det mulig å tilhøre en kirke."

Fykse Tveit avrunder sin kronikk slik: "Å være nøktern er som oftest å være nyansert. Det er et godt utgangspunkt for åpent og ærlig å gratulere våre katolske søstre og brødre med jubileet, og for å takke Gud for Den katolske kirkes arbeid i vårt land de siste 150 år. Og mens vi deltar i ulike jubileumsfeiringer, kan vi grunne på det faktum at Luther selv var katolikk. Han ønsket ikke å bli 'lutheraner'."

St. Svithun kulturforum

Siste nr. av menighetsbladet for St.Svithun menighet forteller at St. Svithun kulturforum er lansert, et forum som vil "gi deg, menigheten og Stavanger by et samlingssted hvor spørsmål av religiøs, etisk, kulturell og samfunnspolitisk art kan settes i fokus". Bladet slår fast at "den katolske kirke i verden anno 1993 utgjør en viktig samtalepartner i svært mange forhold. Noen av disse 'strømningene' ønsker vi å fange opp for å berike den åndelige debatten i Stavanger. Vår tro utfordrer oss til engasjement."

Gjennom 3-4 temamøter i semesteret ønsker man å gi "unge og gamle noe å tenke på" og "i en hyggelig atmosfære. . . egge til berikende meningssytring". Hittil har to emner vært tatt opp: Øst-Europa-ekspert og St. Svithun-medlem Pål Kolstø har tatt for seg "Jugoslavia - religionskrig?", mens dr. theol. Else-Britt Nil-sen o.p. og Ola Tjørhom, prest og lærer i systematisk teologi ved Misjonshøgskolen i Stavanger, har spurt "Luther - en god katolikk?". Meget god oppslutning om møtene, forlyder det fra pålitelig hold.

Det er innledet samarbeid med Stavanger Kirkeakademi, og den som måtte være i nærheten av Oljebyen i august, bør notere seg at 15. august er det Larsok-stevne på Utheim kloster, gammel cisterciensergrunn, der Kirkeakademiet inviterer til Grundtvig-program, og Tone Ringen og Berge Furre bidrar med henholdsvis sang og kåseri. Og det feires katolsk messe.

St. Olav ønsker ildsjelene i St. Svithun, samt likesinnede rundt om i landet engasjert i kirke-og-kultur-tiltak, lykke til.

Alle henvendelser
om
abonnement/betaling
rettes til tidsskriftets ekspedisjon
tlf: 22 20 72 26
St.Olav tidsskrifts telefonnumre
finnes på bladets nest siste side.

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG FOERSTER
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

TRENGER
DU TRYKKSAKER?

Kontakt
SATS + PASTE AS
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: 22 30 04 16 – 22 30 84 53

22 Liturgisk kalender

JUNI

7. 2 Kor 1,1-7. Matt 3,1-12
 8. 2.Kor 1,18-22. Matt 5,13-11
 9. Efrem, diakon og kirkelærer.
2. Kor 3,4-11. Matt. 3,17-19
 10. 2 Kor 3,15-4,1.3-6.
Matt 5, 20-26
 11. Barnabas, apostel. Apg 11,
21-26.13,1-3. Matt 10-7-13
 12. Jomfru Marias lørdagsmesse.
2. Kor 5,14-21. Matt 5,33-37
- (Norske Tidebønner - uke 3)
13. FESTEN FOR KRISTI LEGEME
OG BLOD.
5. Mos 8,2-3.14-16.
1 Kor 10,16-17. Joh 6,51-58
 14. 2. Kor 6,1-10. Matt 5,38-42
 15. 2 Kor 8,1-9. Matt 5,43-48
 16. 2 Kor 9,6-11. Matt 6,1-6.
16-18
 17. 2 Kor 11,1-11. Matt 6,7-15
 18. JESU HJERTEFEST.
5. Mos 7,6-11. 1 Joh 4,7-16.
Matt 11,25-30
 19. Jomfru Marias rene hjerte.
Jes 61,9-11. Luk 2,41-51.
Romuald, abbed.
- (Norske Tidebønner - uke 4)
20. TOLVTE SØNDAG I
KIRKEÅRET.
Jer 20,10-13. Rom 5,12-15
Matt 10,26-33
 21. Aloisius Gonzaga. ordensbroder.
1 Mos 12,1-9. Matt 7,1-5
 22. Paulinus av Nola, biskop, John
Fisher, biskop, og Thomas
More, martyrer. 1 Mos 13,2.5-18
Matt 7,6.12-14
 23. 1 Mos 15,1-12.17-18.
Matt 7,15-20.

- Vigilien til Johannes Døperens
fødsel.
Jes. 1,4-10. 1 Pet 1, 8-12.
Luk 1,5-17
24. Johannes døperens fødsel.
Jes 49,1-6. Apg 13,22-26.
Luk 1,57-66.80
 25. 1 Mos 17,1.9.-10.15-22
Matt 8,1-4
 26. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1 Mos 18,1-15. Matt 8,5-17

- (Norske Tidebønner - uke 1)
27. TRETTENDE SØNDAG I
KIRKEÅRET.
2 Kongebok 4,8-11.14-16
Rom 6,3-4.8-11. Matt 10,37-42
 28. Ireneus, biskop og martyr.
1 Mos 18,16-33. Matt 8,18-22
 29. Peter og Paulus, apostler.
Apg. 12,1-11. 2 Tim. 4,6-8
17-18. Matt 16,13-19
 30. Kirkens første martyrer i Roma.
1 Mos 21,5.8-20. Matt 8,28-34

JULI

1. 1 Mos 22,1-19. Matt 9,1-8
2. 1 Mos 23,1-4.19. Matt 9,9-13
3. Thomas, apostel.
Ef 2,19-22. Joh 20,24-29

- (Norske Tidebønner - uke 2)
4. FJORTENDE SØNDAG
I KIRKEÅRET.
Sak 9,9-10. Rom 8,9.11-13.
Matt 11,25-30
 5. Antonius Maria Zaccaria, prest.
1 Mos 28,10-22. Matt 9,18-26

Gaver
til
karmelsøstrene i
Tromsø

kan sendes til

Karmel-klosteret,
Holmboevn. 8
9000 TROMSØ

Postgiro: 0824 0431611
Bankgiro: 6420 05 10281

*P*avens anliggender for bønnens apostolat i juni

At feiringen av eukaristiens mysterium må stå klarere frem
som offer og lovprisning, takksigelse og forsoning.

At fred i Midt-Østen må bygge på rettferd og
menneskelig, sosial og religiøs solidaritet.

Neste nummer utgis 6. juli. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Brian McNeil c.r.v.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: 22-20 72 48
Fax: 22-36 02 63

WILFRID STINISSEN:
NATTEN ER MITT LYS
ib. kr 160,—

WILFRID STINISSEN:
EVIGHETEN MITT I TIDEN
ib. kr 130,—

LIVET ÄR MIN VÄN,
Meditative tekster av en
karmelitnunna.
ib. kr 185,—

JOHN MILTON:
DET TAPTE PARADIS
I gjendiktning av A.O.Sandved
ib. kr 248,—

-RELIGIONSLEKSIKON
ib. kr 345,—

VI HAR ET MEGET GODT
UTVALG I KLASSISK
KIRKEMUSIKK, GREGORIANSK
OG ORTODOKS SANG

VI FÅR STADIG INN IKONER, KORS
OG LYS SOM EGNER SEG TIL DÅP,
BRYLLUPER OG ANDRE
ANLEDNINGER.

Vi sender over hele landet.

ÅPNINGSTIDER:
Mand.-fred. 9.30-17.00
Torsd. 9.30-17.30
Lørd. 9.30-13.30

Retrettweekend for kateketer og religionslærere

Mariaholm 27. - 29. august 1993

Retrettleidere: p. Rory Mulligan sm, sr. Hedwig Osterhus csj,
sr. Marit Brinkmann csj.

Pris: ca. kr. 560,-. Begrenset deltakerantall.

Nærmere opplysningr og påmelding:

Det kateketiske senter

Akresv. 14, 0177 Oslo. Tlf. 22 20 72 48

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3, Tlf.: 22 69 30 15/60 43 51
Gavekonti:

Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976

Blikk
på tiden

De siste dagers hellig

Det siste halve året er avislesere og TV-tittere til de grader blitt oppmerksomme på at kristenfolket er oppgående og høy-røstet til stede i det norske samfunn. Slag og spark utdeles i hytt og vær, bibelsitater fyker gjennom eteren, selvoppnevnte profeter dundrer løs. Sikkert til stor underholdning for dem som følger debattene fra sidelinja.

Debattene har dreid seg om så forskjellige emner som kirkebranner og satanisme, kvinnelige biskoper, partnerskaplov og Frimurere.

Når tabloid-pressen dominerer terrenget, er prinsippet følgende: "If you can't best them - join them." Med andre ord: Dersom du ikke tar i bruk ayatollah-metodene, slipper du ikke til i aviser og medier, hvis du ikke heter Berge Furre og skal være teologisk alibi.

Det er vanskelig å være fanatisk moderat, har noen sagt.

Resultatet er at utenforstående får inntrykk av at kristenfolket i Norge består av 1) maktsyke frimurere, 2) fanatiske sørlendinger, 3) Berge Furre. Sistnevnte i NRKs rolle som "vår mann" - en avbalansert professor som skal representere den gyldne middelvei og sunne fornuft.

Det sørgelig ved mange av disse debatt deltakerne er at de representerer et mindretall som bare deler av kristenfolket kan identifisere seg med. Da snakker jeg ikke først og fremst om meningene deres, men om måten de forfekter dem på.

Det er ikke så rart at mange har et fordreid bilde av kristenfolket her til lands.

Hvis det er slik, hvem har skylda? Det vil være for lett vint å si at det er media. Hvis kristenfolket utad har et identitetsproblem, er det i stor grad vårt eget ansvar.

Mange har et resignert forhold til pressen. "De skriver hva de vil, uansett," sies det. For meg høres dette ut som en klisjé, og jeg har en mistanke om at det er en unnskyldning for å slippe å delta i debatten. Dessverre er det ikke særlig fruktbart å holde seg unna, uansett hva motivet måtte være. Hvis

man ved å heve seg over enhver debatt, i en slags opphøyd taushet, tror man gir signaler i det hele tatt, tar man feil. Taushet gir ingen signaler i det hele tatt, og slett ikke i den offentlige debatt. Dette er en misforstått selvfornektning. Vi fortier jo det som kunne vært et alternativ for mange (og her snakker jeg ikke om kirketilhørighet, men om anstendighet! Det må da finnes flere kristne med bakkekontakt og allmenn høflighet enn Berge Furre, her til lands?)

Konsekvensen av denne motviljen mot å delta i debatter er at de som fører ordet om kristendom i Norge, kan telles på én hånd: Ola Sekt, Ola Sint, Ola Sprenglærd. De står fram i mediene som en slags siste dagers hellige, en håndfull personer som skal representere "kristenfolket" i enhver sak. Representerer de deg? Representerer de din kirke? Og fremfor alt: representerer de troen på en måte som gjør Kristi budskap tilgjengelig for andre?

Backstreet Girl